

कुमारभास्करवर्मसंस्कृत-पुरातनाध्ययनविश्वविद्यालयः

कुमार भास्कर वर्मा संस्कृत आरू पुरातन अध्ययन विश्वविद्यालय

Kumar Bhaskar Varma Sanskrit & Ancient Studies University

Namati, Nalbari-781337

Website: www.kbvsasun.ac.in :: Email Id: kbvsasun@rediffmail.com

संस्कृतसर्वदर्शनशास्त्रे

चतुर्वर्षीयशास्त्री/स्नातकपाठ्यक्रमः

**Syllabus of FYUG Programme (NEP)
in Sanskrit Sarvadarshana**

3/12

20/12/2020

Dr. Lupa

11/06/2020
S. D. Goswami-
Lopamudra Goswami.

संस्कृतसर्वदर्शनविभागः

Department of Sanskrit Sarvadarshana

चतुर्वर्षीयसंस्कृतसर्वदर्शनशास्त्री(प्रतिष्ठा)/B.A(Hons) पाठ्यक्रमः
(Structure of FYUG Programme in SARVADARSHANA)

COURSE NO.		SEMESTER –I	Hours / Week	Tutorial / Week	Credit	Internal Marks	External Marks
		NAME OF PAPER					
UGSDDSC101	CORE (DSC-1)	सर्वदर्शनपरिचयः	4	1	4	40	60
UGSDDSE102	MINOR (DSE-1)	वेदः / साहित्यम् / न्यायः / ज्योतिषम् / धर्मशास्त्रम् / वेदान्त / मीमांसा / सर्वदर्शनम् सर्वदर्शनपरिचयः	4	1	4	40	60
UGSDIDC103/ IDCPSC103/ IDCPHL103/ IDCEDN103/ IDCASM103/ IDCHIS103	IDC-1	सर्वदर्शनम् सर्वदर्शनपरिचयः राजनीतिविज्ञानम् / दर्शनशास्त्रम् / शिक्षाशास्त्रम् / असमीया / इतिहासः	4	1	4	40	60
AECENG104	AEC-1 (Lan-1)	आङ्गलम्	4	1	4	40	60
VACEVS105	VAC-1	पर्यावरणाध्ययनम्	4	1	4	40	60
SECIT106/ SECMC106/ SECCS106	SEC-1	Information Technology / Mushroom Cultivation / संस्कृतसम्भाषणम्	4	1	4	40	60
		TOTAL CREDITS			24		
SEMESTER –II							
UGSDDSC 201	CORE (DSC-2)	तर्कप्रवेशः	4	1	4	40	60
UGSDDSE 202	MINOR (DSE-2)	वेदः / साहित्यम् / न्यायः / ज्योतिषम् / धर्मशास्त्रम् / वेदान्त / मीमांसा / सर्वदर्शनम् भगवद्गीतादर्शनम्	4	1	4	40	60
UGSDIDC203 IDCPSC203/ IDCPHL203/ IDCEDN203/ IDCASM203/ IDCHIS203	IDC-2	सर्वदर्शनम् भगवद्गीतादर्शनम् राजनीतिविज्ञानम् / दर्शनशास्त्रम् / शिक्षाशास्त्रम् / असमीया / इतिहासः	4	1	4	40	60
AECASM204 AECSKT204	AEC-2 (Lan-2)	असमीया/ संस्कृतम्	4	1	4	40	60
VACYOG205	VAC-2	Introduction to Yoga	4	1	4	40	60
VACCWT206 VACSF206	SEC-2	Creative Writing and Translation / Preparation Short flim	4	1	4	40	60
		TOTAL CREDITS			24		
Exit option with 40 Credits : सर्वदर्शनशास्त्रे प्रमाणपत्रम् (Certificate in SARVADARSHANA)							
SEMESTER-III							
UGSDDSC301	CORE (DSC-3)	सांख्यप्रवेशः	4	1	4	40	60
UGSDDSC302	CORE (DSC-4)	न्याय-वैशेषिकप्रवेशः	4	1	4	40	60
UGSDDSE303	MINOR (DSE-3)	वेदः / साहित्यम् / न्यायः / ज्योतिषम् / धर्मशास्त्रम् / वेदान्त / मीमांसा / व्याकरणम्/ सर्वदर्शनम् (सर्वदर्शनेतरच्छात्राणां कृते) सांख्यप्रवेशः	4	1	4	40	60
UGSDIDC304 IDCPSC304/	IDC-3	सांख्यप्रवेशः	4	1	4	40	60

IDCPHL304/ IDCEDN304/ IDCASM304/ IDCHIS304		सर्वदर्शनम् राजनीतिविज्ञानम् / दर्शनशास्त्रम् / शिक्षाशास्त्रम् / असमीया / इतिहासः					
AECLS305	AEC-3	Life Skill	4	1	4	40	60
SECCS306	SEC-3	Cyber Security	4	1	4	40	60
		TOTAL CREDITS			24		
SEMESTER –IV							
UGSDDSC401	CORE (DSC-5)	योगप्रवेशः	4	1	4	40	60
UGSDDSC402	CORE (DSC-6)	मीमांसाप्रवेशः	4	1	4	40	60
UGSDDSC403	CORE (DSC-7)	वेदान्तप्रवेशः	4	1	4	40	60
UGSDDSC404	CORE (DSC-8)	अवैदिकदर्शनम्	4	1	4	40	60
UGSDDSE405	MINOR (DSE-4)	योगप्रवेशः वेदः / साहित्यम् / न्यायः / ज्योतिषम् / धर्मशास्त्रम् / वेदान्त / मीमांसा / व्याकरणम् (सर्वदर्शनेतरच्छात्राणां कृते)	4	1	4	40	60
AECAC406/ AECSE406	AEC-4	Studies of Assamese Culture/ Spoken English	4	1	4	40	80
		TOTAL CREDITS			24		
Exit option with 80 Credits : सर्वदर्शनशास्त्रे पदविका (Diploma in SARVADARSHANA)							
SEMESTER-V							
UGSDDSC501	CORE (DSC-9)	रामानुज-पूर्णप्रज्ञ-शैव- प्रत्यभिज्ञादर्शनम्	4	1	4	40	60
UGSDDSC502	CORE (DSC-10)	न्याय-वैशेषिकदर्शनप्रबोधः	4	1	4	40	60
UGSDDSC503	CORE (DSC-11)	शास्त्रप्रबोधः	4	1	4	40	60
UGSDDSC504		प्रशिक्षणम् (INTERNSHIP)		1	4	40	60
UGSDDSE505	MINOR (DSE-5)	अवैदिकदर्शनम् वेदः / साहित्यम् / न्यायः / ज्योतिषम् / धर्मशास्त्रम् / वेदान्त / मीमांसा / व्याकरणम् (सर्वदर्शनेतरच्छात्राणां कृते)	4	1	4	40	60
		TOTAL CREDITS			20		
SEMESTER-VI							
UGSDDSC601	CORE (DSC-12)	मीमांसादर्शनप्रबोधः	4	1	4	40	60
UGSDDSC602	CORE (DSC-13)	अक्षरपुरुषोत्तमदर्शनम्	4	1	4	40	60
UGSDDSC603	CORE (DSC-14)	सांख्य-योगदर्शनम्	4	1	4	40	60
UGSDDSC604	CORE (DSC-15)	न्याय-वैशेषिकदर्शनप्रवीणः	4	1	4	40	60
UGSDDSE605	MINOR (DSE-6)	सांख्य-योगदर्शनम् वेदः / साहित्यम् / न्यायः / ज्योतिषम् / धर्मशास्त्रम् / वेदान्त / मीमांसा / व्याकरणम् (सर्वदर्शनेतरच्छात्राणां कृते)	4	1	4	40	60
		TOTAL CREDITS			20		
Exit option with 120 Credits : सर्वदर्शनशास्त्रे शास्त्री (B.A. in SARVADARSHANA)							

SEMESTER-VII							
सर्वदर्शनशास्त्री 'प्रतिष्ठा' (शोधरहिता)/B.A Hons without Research							
UGSDDSC701	CORE (DSC-16)	बौद्ध-जैनदर्शनम्	4	1	4	40	60
UGSDDSC702	CORE (DSC-17)	पाश्चात्यदर्शनम्	4	1	4	40	60
UGSDDSC703	CORE (DSC-18)	वेदान्तदर्शनप्रवीणः	4	1	4	40	60
SECRM704	SEC-4	संस्कृतशोधप्रविधिः	4	1	4	40	60
UGSDDSE705	MINOR (DSE-7)	बौद्ध-जैनदर्शनम्	4	1	4	40	60
SEM706	Value Added	प्रामाण्यविचारः-1	4	1	4	40	60
		TOTAL CREDITS			24		
सर्वदर्शनशास्त्री 'प्रतिष्ठा' (शोधसहिता) /B.A Hons with Research							
UGSDDSC701	CORE (DSC-16)	जैन-बौद्धदर्शनम्	4	1	4	40	60
UGSDDSC702	CORE (DSC-17)	पाश्चात्यदर्शनम्	4	1	4	40	60
UGSDDSC703	CORE (DSC-18)	वेदान्तदर्शनप्रवीणः	4	1	4	40	60
SECRM704	SEC-4	संस्कृतशोधप्रविधिः	4	1	4	40	60
UGSDDSC706	VALUE ADDED	सम्मेलनम्/शास्त्रार्थसभा	4	1	4	40	60
UGSDDSE705	MINOR (DSE-7)	बौद्ध-जैनदर्शनम्	4	1	4	40	60
		TOTAL CREDITS			20		
SEMESTER-VIII							
सर्वदर्शनशास्त्री 'प्रतिष्ठा' (शोधरहिता)/B.A Hons without Research							
UGSDDSC801	CORE (DSC-19)	अर्वाचीनं भारतीयदर्शनम्	4	1	4	40	60
UGSDDSC802	CORE (DSC-20)	भक्तिदर्शनम्	4	1	4	40	60
UGSDDSC803	CORE (DSC-21)	प्रायोगिकयोगः	4	1	4	40	60
UGSDDSC804	CORE (DSC-22)	प्रामाण्यविचारः-2	4	1	4	40	60
UGSDDSC805	CORE (DSC-23)	तत्त्वमीमांसा	4	1	4	40	60
UGSDDSE806	MINOR (DSE-8)	प्रायोगिकयोगः	4	1	4	40	60
		TOTAL CREDITS			24		
सर्वदर्शनशास्त्री 'प्रतिष्ठा' (शोधसहिता) /B.A Hons with Research							
UGSDDSC801	CORE (DSC-19)	अर्वाचीनं भारतीयदर्शनम्	4	1	4	40	60
UGSDDSC802	CORE (DSC-20)	भक्तिदर्शनम्	4	1	4	40	60
DIS803		लघुशोधप्रबन्धः	12	1	12	120	180
		TOTAL CREDITS			20		
Exit option with 120 Credits : सर्वदर्शनशास्त्रे शास्त्री(प्रतिष्ठा) (B.A.(Hon) in SARVADARSHANA) / सर्वदर्शनशास्त्रे शोधोपाधि: / Research Programme in SARVADARSHANA							

मूल्याङ्कनयोजना –

➤ प्रत्येक सत्रे आन्तरिकी-बाह्ये परीक्षे भवतः।

➤ आन्तरिकीपरीक्षा – 40%

प्रतिपत्रं मूल्याङ्कस्य प्रारूपम् -

क्र.सं.	मूल्याङ्कनम्	पूर्णाङ्काः
1.	लिखितपरीक्षा	30
2.	संगोष्ठी/ गृहकार्यम्/ उपस्थिति/ शैक्षिकभ्रमणम्	10
		40
	प्राप्ताङ्कग्रहणम् -	= प्राप्ताङ्काः(1+2)

➤ बाह्य(सत्रान्त)परीक्षा – 60%

➤ प्रश्नपत्रनिर्माणयोजना –

1. प्रश्नपत्रस्य भाषा संस्कृतं भविष्यति।
2. प्रश्नपत्रे पूर्णाङ्का अशीतिः(60) भविष्यन्ति।
3. प्रश्नपत्रे खण्डत्रयं भविष्यति।
4. प्रथमखण्डे अतिलघूत्तरात्मकाः दश (10) प्रश्ना भविष्यन्ति। सर्वे अनिवार्या भवन्ति। प्रत्येकं प्रश्नाः एकाङ्कात्मकाः (1) भवन्ति।
5. द्वितीयखण्डे लघूत्तरात्मकाः सप्त (07)प्रश्नाः भविष्यन्ति। सप्तसु पञ्चानामुत्तराण्यपेक्षितानि भवन्ति। प्रत्येकं प्रश्नाः षडाङ्कात्मकाः (6) भवन्ति।
6. तृतीयखण्डे दीर्घोत्तरात्मकाः षट् (06) प्रश्नाः भविष्यन्ति। षट्सु चतुर्णामुत्तराण्यपेक्षितानि भवन्ति। प्रत्येकं प्रश्नो दशाङ्कात्मको (10) भवति।

भागः	प्रश्नानां क्रमः	प्रश्नानां संख्या	उत्तरापेक्षितानां प्रश्नसंख्या	पूर्णाङ्काः
प्रथमखण्डः (अतिलघूत्तरीयाः प्रश्ना)	1 – 10	10	10	1x10=10
द्वितीयखण्डः (लघूत्तरीयाः प्रश्ना)	11 – 17	7	5	6x5 =30
तृतीयखण्डः (दीर्घोत्तरीयाः प्रश्ना)	18 – 21	4	2	10x2=20
योगः		21	17	60

ध्यातव्यम् –

➤ पाठ्यक्रमस्य प्रत्येकं निर्धारितांशानां समावेश निर्मिते प्रश्नपत्रेऽवश्यमेव स्यादिति।

प्रथमषाण्मासिकः

First Semester

प्रथमषाण्मासिकः

प्रथमपत्रम्

UGSDDSC 101

सर्वदर्शनपरिचयः

क्रेडिट – 4

अङ्काः – 60

अधिगमोद्देश्यानि -

- छात्राणां वैदिकावैदिकदर्शनानां प्रारम्भिकबोधः।
- छात्राणां वैदिकावैदिकदर्शनसम्बद्धाचार्यपरम्परायाः परिज्ञानम्।
- छात्राणां वैदिकावैदिकदर्शनसम्बद्धप्रमुखसिद्धान्तानां परिज्ञानम्।

परिणामाः -

- वैदिकावैदिकदर्शनानां सामान्यपरिचयपूर्वकं भारतीयदार्शनिकचिन्तनधारायाः परिज्ञानम्।
- श्रुतिप्रतिपादितसिद्धान्तानां तात्पर्यार्थनिर्णयः।
- श्रुतिविपरितसिद्धान्तानां परिज्ञानम्।

पाठ्यक्रमविवरणम्

क्र.सं.	निर्धारितपाठ्यविषयः	क्रेडिट	अङ्काः
1.	साङ्ख्य-योगदर्शनपरिचयः	1	25
2.	न्याय-वैशेषिकदर्शनपरिचयः	1	25
3.	पूर्वोत्तरमीमांसादर्शनपरिचयः	1	25
4.	चार्वाक-बौद्ध-जैनदर्शनानां परिचयः	1	25

सहायकग्रन्थाः -

1. सर्वदर्शनसंग्रहः, प्रो. उमाशंकरशर्मा 'ऋषि', चौखम्बा विद्या भवन, वाराणसी
2. सर्वदर्शनसंग्रहः, वासुदेव शास्त्री अभयंकर, भारतीय कला प्रकाशन, दिल्ली
3. भारतीय दर्शन - बलदेव उपाध्याय, शारदा मन्दिर, वाराणसी।
4. भारतीय दर्शन आलोचन और अनुशीलन – चन्द्रधर शर्मा, मोतीलाल बनारसी दास,
5. दर्शनशास्त्रस्येतिहासः – डा. शशिबाला गौडः, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी।
6. दर्शन की रूपरेखा – प्रो. हरेन्द्र प्रसाद सिन्हा, मोतीलाल बनारसी दास, वाराणसी।

द्वितीयपत्रम्
UGSDDSE 102

सर्वदर्शनपरिचयः

क्रेडिट – 4

अङ्काः – 60

अधिगमोद्देश्यानि -

- छात्राणां वैदिकावैदिकदर्शनानां प्रारम्भिकबोधः।
- छात्राणां वैदिकावैदिकदर्शनसम्बद्धाचार्यपरम्परायाः परिज्ञानम्।
- छात्राणां वैदिकावैदिकदर्शनसम्बद्धप्रमुखसिद्धान्तानां परिज्ञानम्।

परिणामाः -

- वैदिकावैदिकदर्शनानां सामान्यपरिचयपूर्वकं भारतीयदार्शनिकचिन्तनधारायाः परिज्ञानम्।
- श्रुतिप्रतिपादितसिद्धान्तानां तात्पर्यार्थनिर्णयः।
- श्रुतिविपरितसिद्धान्तानां परिज्ञानम्।

पाठ्यक्रमविवरणम्

क्र.सं.	निर्धारितपाठ्यविषयः	क्रेडिट	अङ्काः
1.	साङ्ख्य-योगदर्शनपरिचयः	1	25
2.	न्याय-वैशेषिकदर्शनपरिचयः	1	25
3.	पूर्वोत्तरमीमांसादर्शनपरिचयः	1	25
4.	चार्वाक-बौद्ध-जैनदर्शनानां परिचयः	1	25

सहायकग्रन्थाः -

1. सर्वदर्शनसंग्रहः, प्रो. उमाशंकरशर्मा 'ऋषि', चौखम्बा विद्या भवन, वाराणसी
2. सर्वदर्शनसंग्रहः, वासुदेव शास्त्री अभयंकर, भारतीय कला प्रकाशन, दिल्ली
3. भारतीय दर्शन - बलदेव उपाध्याय, शारदा मन्दिर, वाराणसी।
4. भारतीय दर्शन आलोचन और अनुशीलन – चन्द्रधर शर्मा, मोतीलाल बनारसी दास,
5. दर्शनशास्त्रस्येतिहासः – डा. शशिबाला गौडः, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी।
6. दर्शन की रूपरेखा – प्रो. हरेन्द्र प्रसाद सिन्हा, मोतीलाल बनारसी दास, वाराणसी।

प्रथमषाण्मासिकः

प्रथमपत्रम्

UGSDIDC 103

सर्वदर्शनपरिचयः

क्रेडिट – 4

अङ्काः – 60

अधिगमोद्देश्यानि -

- छात्राणां वैदिकावैदिकदर्शनानां प्रारम्भिकबोधः।
- छात्राणां वैदिकावैदिकदर्शनसम्बद्धाचार्यपरम्परायाः परिज्ञानम्।
- छात्राणां वैदिकावैदिकदर्शनसम्बद्धप्रमुखसिद्धान्तानां परिज्ञानम्।

परिणामाः -

- वैदिकावैदिकदर्शनानां सामान्यपरिचयपूर्वकं भारतीयदार्शनिकचिन्तनधारायाः परिज्ञानम्।
- श्रुतिप्रतिपादितसिद्धान्तानां तात्पर्यार्थनिर्णयः।
- श्रुतिविपरितसिद्धान्तानां परिज्ञानम्।

पाठ्यक्रमविवरणम्

क्र.सं.	निर्धारितपाठ्यविषयः	क्रेडिट	अङ्काः
1.	साङ्ख्य-योगदर्शनपरिचयः	1	25
2.	न्याय-वैशेषिकदर्शनपरिचयः	1	25
3.	पूर्वोत्तरमीमांसादर्शनपरिचयः	1	25
4.	चार्वाक-बौद्ध-जैनदर्शनानां परिचयः	1	25

सहायकग्रन्थाः -

1. सर्वदर्शनसंग्रहः, प्रो. उमाशंकरशर्मा 'ऋषि', चौखम्बा विद्या भवन, वाराणसी
2. सर्वदर्शनसंग्रहः, वासुदेव शास्त्री अभयंकर, भारतीय कला प्रकाशन, दिल्ली
3. भारतीय दर्शन - बलदेव उपाध्याय, शारदा मन्दिर, वाराणसी।
4. भारतीय दर्शन आलोचन और अनुशीलन – चन्द्रधर शर्मा, मोतीलाल बनारसी दास,
5. दर्शनशास्त्रस्येतिहासः – डा. शशिबाला गौडः, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी।
दर्शन की रूपरेखा – प्रो. हरेन्द्र प्रसाद सिन्हा, मोतीलाल बनारसी दास, वाराणसी।

द्वितीयषाण्मासिकः

Second Semester

द्वितीयषाण्मासिकः

प्रथमपत्रम्
UGSDDSC201

तर्कप्रवेशः

क्रेडिट – 4

अङ्काः – 60

अधिगमोद्देश्यानि -

- छात्राणां न्यायवैशेषिकदर्शनयोः प्रारम्भिकबोधः।
- वस्तूनां यथार्थस्वरूपस्य परीक्षणाय निर्णयाय च तेषां विविधस्वभावान्विभज्य परिचायनम्।
- सर्वपुरुषार्थसाधकस्य पदार्थतत्त्वज्ञानस्य सूक्ष्मेक्षिकया प्रकाशनम्।

परिणामाः -

- सर्वप्रकारकप्रज्ञापरिष्कारकप्रमाणप्रमेयस्वरूपपरिज्ञानम्।
- लोकप्रवृत्तिसाफल्यहेत्वर्थपरीक्षणस्य परिज्ञानम्।
- गौतमीयौलूक्यदर्शनाभिमतप्रमाणनिरूपणपद्धतेश्चास्त्रान्तरव्याख्यानेषु स्वीयप्रमेयनिरूपणायोपयोगः।

पाठ्यग्रन्थः -

तर्कसंग्रहः

पाठ्यक्रमविवरणम्

क्र.सं.	निर्धारितपाठ्यविषयः	क्रेडिट	अङ्काः
1.	न्यायशास्त्र-वैशेषिकशास्त्रयोः परिचयः	1	25
2.	तर्कसंग्रहः - उद्देशप्रकरणम् द्रव्यलक्षणप्रकरणम् गुणलक्षणप्रकरणम्	1	25
3.	अनुमानप्रकरणम् उपमानप्रकरणम्	1	25
4.	शब्दनिरूपणम् अवशिष्टगुणनिरूपणम्	1	25

सहायकग्रन्थाः .

1. तर्कसंग्रहः - कृष्णवल्लभाचार्यः, चौखम्बासुरभारतीप्रकाशनम्, वाराणसी।
2. तर्कप्रवेशः (गौतमसरणिः), प्रो. वि. नवीनहोल्लः, प्राज्ञानम्, शृङ्गेरी, कर्नाटक
3. तर्कप्रवेशः (कणादसरणिः), प्रो. वि. नवीनहोल्लः, संस्कृतसंवर्धनप्रतिष्ठानम्, देहली
4. तर्कसंग्रहः, दीपिका - राष्ट्रीय संस्कृत संस्थान नवदेहली।
5. न्यायदर्शनम्, वात्स्यायनभाष्यसहितम्, प्रो. सच्चिदानन्दमिश्रः, भारतीय विद्या प्रकाशन, वाराणसी

द्वितीयषाण्मासिकः

प्रथमपत्रम्

UGSDDSE202

भगवद्गीतादर्शनम्

क्रेडिट – 4

अङ्काः – 60

अधिगमोद्देश्यानि -

- छात्राः उपनिषत्सु विद्यमानज्ञानराशेः स्वजीवनं प्रकाशमयं करिष्यन्ति।
- भारतीयसंस्कृतेः सनातनधर्मस्य च यथार्थज्ञानम्।
- गीतायां प्रतिपादितेन ज्ञानेन छात्राः परिचिताः भवेयुः।
- सांख्ययोगस्य भक्तियोगस्य च परिज्ञानम्।

परिणामाः -

- श्रीमद्भगवद्गीतया छात्राणां लौकिकाध्यात्मिकजीवनमार्गः प्रकाशमयो भवति।
- द्वितीयाध्यायस्याध्ययनेन सांख्ययोगदर्शनस्य तत्त्वज्ञानम् आत्मस्वरूपस्य च परिज्ञानं भवति।
- श्रीमद्भगवद्गीतायाः द्वादशोऽध्यायस्याध्ययनेन भक्तियोगविषये ज्ञानं भविष्यति।

पाठ्यग्रन्थाः

1. श्रीमद्भगवद्गीता, द्वितीयोऽध्यायः
2. श्रीमद्भगवद्गीता, द्वादशोऽध्यायः

पाठ्यक्रमविवरणम्

क्र.सं.	निर्धारितपाठ्यविषयः	क्रेडिट	अङ्काः
1.	श्रीमद्भगवद्गीता, द्वितीयोऽध्यायः श्लोकसङ्ख्या, 1-30	1	25
2.	श्रीमद्भगवद्गीता, द्वितीयोऽध्यायः श्लोकसङ्ख्या, 31-53	1	25
3.	श्रीमद्भगवद्गीता, द्वितीयोऽध्यायः श्लोकसङ्ख्या, 54-72	1	25
4.	श्रीमद्भगवद्गीता, द्वादशोऽध्यायः	1	25

सहायकग्रन्थाः

1. गीताप्रवेशः, संस्कृतभारती, नवदेहली।
2. गीतासोपानम्, संस्कृतभारती, नवदेहली।
3. श्रीमद्भगवद्गीता, गीताप्रेस।
4. श्रीमद्भगवद्गीता, आचार्य शिवप्रसाद द्विवेदी, चैखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी।

द्वितीयषाण्मासिकः

प्रथमपत्रम्

UGSDIDC203

भगवद्गीतादर्शनम्

क्रेडिट – 4

अङ्काः – 60

अधिगमोद्देश्यानि -

- छात्राः उपनिषत्सु विद्यमानज्ञानराशेः स्वजीवनं प्रकाशमयं करिष्यन्ति।
- भारतीयसंस्कृतेः सनातनधर्मस्य च यथार्थज्ञानम्।
- गीतायां प्रतिपादितेन ज्ञानेन छात्राः परिचिताः भवेयुः।
- सांख्ययोगस्य भक्तियोगस्य च परिज्ञानम्।

परिणामाः -

- श्रीमद्भगवद्गीतया छात्राणां लौकिकाध्यात्मिकजीवनमार्गः प्रकाशमयो भवति।
- द्वितीयाध्यायस्याध्ययनेन सांख्ययोगदर्शनस्य तत्त्वज्ञानम् आत्मस्वरूपस्य च परिज्ञानं भवति।
- श्रीमद्भगवद्गीतायाः द्वादशोऽध्यायस्याध्ययनेन भक्तियोगविषये ज्ञानं भविष्यति।

पाठ्यग्रन्थाः

1. श्रीमद्भगवद्गीता, द्वितीयोऽध्यायः
2. श्रीमद्भगवद्गीता, द्वादशोऽध्यायः

पाठ्यक्रमविवरणम्

क्र.सं.	निर्धारितपाठ्यविषयः	क्रेडिट	अङ्काः
1.	श्रीमद्भगवद्गीता, द्वितीयोऽध्यायः श्लोकसङ्ख्या, 1-30	1	25
2.	श्रीमद्भगवद्गीता, द्वितीयोऽध्यायः श्लोकसङ्ख्या, 31-53	1	25
3.	श्रीमद्भगवद्गीता, द्वितीयोऽध्यायः श्लोकसङ्ख्या, 54-72	1	25
4.	श्रीमद्भगवद्गीता, द्वादशोऽध्यायः	1	25

सहायकग्रन्थाः

1. गीताप्रवेशः, संस्कृतभारती, नवदेहली।
2. गीतासोपानम्, संस्कृतभारती, नवदेहली।
3. श्रीमद्भगवद्गीता, गीताप्रेस।
4. श्रीमद्भगवद्गीता, आचार्य शिवप्रसाद द्विवेदी, चैखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी।

तृतीयषाण्मासिकः

Third Semester

तृतीयषाण्मासिकः

तृतीयपत्रम्
UGSDDSC 301

साङ्ख्यप्रवेशः

क्रेडिट – 4

अङ्काः – 60

अधिगमोद्देश्यानि -

- समग्रस्यापि सांख्यदर्शनोक्तसिद्धान्तानामध्येतृभ्योऽवबोधः।
- आधिभौतिकाधिदैविकाध्यात्मिकेतिदुःखत्रयविनाशोपयायचिन्तनम्।

परिणामाः -

- सांख्ययोगदर्शनतत्त्वविज्ञानेन लोकस्याचारशुद्धीपूर्वकपरमपुरुषार्थसिद्धिर्जायत इति परिज्ञानम्।
- अखिलसांख्यतत्त्वविज्ञानस्य प्रमेयप्रकाशकत्वं परमोपकारकत्वञ्च प्रकाशनम्।
- प्रकृतिसन्निविष्टपदार्थस्वरूपप्रकाशनम्।

पाठ्यग्रन्थाः – सांख्यकारिका, गौडपादभाष्यम्

क्र.सं.	निर्धारितपाठ्यविषयः	क्रेडिट	अङ्काः
1	सांख्यशास्त्रं परम्परा च	1	25
2	सांख्यकारिका (1-22 कारिका)	1	25
3	सांख्यकारिका (23-50 कारिका)	1	25
4	सांख्यकारिका (51-72 कारिका)	1	25

सहायकग्रन्थाः

1. सांख्यकारिका, प्रो. बाल शास्त्री, चौखम्भा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
2. सांख्यदर्शनम्, डा. गजाननशास्त्री मुसलगांवकर, चौखम्भा संस्कृत संस्थान, वाराणसी
3. सांख्यतत्त्वकौमुदी, आद्याप्रसाद मिश्र, सत्यप्रकाशनमन्दिर, सुभाषनगर, प्रयाग

तृतीयषाण्मासिकः

चतुर्थपत्रम्
UGSDDSC 302

न्याय-वैशेषिकप्रवेशः

क्रेडिट – 4

अङ्काः – 60

अधिगमोद्देश्यानि -

- छात्राणां न्याय-वैशेषिकदर्शनस्य प्रारम्भिकबोधः।
- वस्तूनां यथार्थस्वरूपस्य परीक्षणाय निर्णयाय च तेषां विविधस्वभावान्विभज्य परिचायनम्।
- सर्वपुरुषार्थसाधकस्य पदार्थतत्त्वज्ञानस्य सूक्ष्मेक्षिकया प्रकाशनम्।

परिणामाः -

- सर्वप्रकारकप्रज्ञापरिष्कारकप्रमाणप्रमेयस्वरूपपरिज्ञानम्।
- लोकप्रवृत्तिसाफल्यहेत्वर्थपरीक्षणस्य परिज्ञानम्।

पाठ्यग्रन्थः – तर्कभाषा, केशवमिश्रविरचिता

क्र.सं.	निर्धारितपाठ्यविषयः	क्रेडिट	अङ्काः
1	तर्कभाषा- आदितः प्रत्यक्षप्रमाणपर्यन्तम्	1	25
2	तर्कभाषा- अनुमानप्रकरणम्	1	25
3	तर्कभाषा- उपमानप्रमाणनिरूपणतः प्रामाण्यवादपर्यन्तम्	1	25
4	तर्कभाषा- प्रमेयनिरूपणतः ग्रन्थसमाप्तिपर्यन्तम्	1	25

सहायकग्रन्थाः

१. तर्कभाषा, डा. गजाननशास्त्री मुसलगांवकर, चौखम्भा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
२. तर्कप्रवेशः (गौतमसरणिः), प्रो. वि. नवीनहोल्लः, प्राज्ञानम्, शृङ्गेरी, कर्नाटक
३. तर्कप्रवेशः (कणादसरणिः), प्रो. वि. नवीनहोल्लः, संस्कृतसंवर्धनप्रतिष्ठानम्, देहली
४. तर्कभाषा, बदरीनाथ शुक्ल, मोतीलाल बनारसी दास

तृतीयषाण्मासिकः

तृतीयपत्रम्
UGSDDSE 303

साङ्ख्यप्रवेशः

क्रेडिट – 4

अङ्काः – 60

अधिगमोद्देश्यानि -

- समग्रस्यापि सांख्यदर्शनोक्तसिद्धान्तानामध्येतृभ्योऽवबोधः।
- आधिभौतिकाधिदैविकाध्यात्मिकेतिदुःखत्रयविनाशोपयायचिन्तनम्।

परिणामाः -

- सांख्ययोगदर्शनतत्त्वविज्ञानेन लोकस्याचारशुद्धीपूर्वकपरमपुरुषार्थसिद्धिर्जायत इति परिज्ञानम्।
- अखिलसांख्यतत्त्वविज्ञानस्य प्रमेयप्रकाशकत्वं परमोपकारकत्वञ्च प्रकाशनम्।
- प्रकृतिसन्निविष्टपदार्थस्वरूपप्रकाशनम्।

पाठ्यग्रन्थः – सांख्यकारिका, गौडपादभाष्यम्

क्र.सं.	निर्धारितपाठ्यविषयः	क्रेडिट	अङ्काः
1	सांख्यशास्त्रं परम्परा च	1	25
2	सांख्यकारिका (1-22 कारिका)	1	25
3	सांख्यकारिका (23-50 कारिका)	1	25
4	सांख्यकारिका (51-72 कारिका)	1	25

सहायकग्रन्थाः

१. सांख्यकारिका, प्रो. बाल शास्त्री, चौखम्भा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
२. सांख्यदर्शनम्, डा. गजाननशास्त्री मुसलगांवकर, चौखम्भा संस्कृत संस्थान, वाराणसी
३. सांख्यतत्त्वकौमुदी, आद्याप्रसाद मिश्र, सत्यप्रकाशनमन्दिर, सुभाषनगर, प्रयाग

तृतीयषाण्मासिकः

तृतीयपत्रम्
UGSDIDC 304

साङ्ख्यप्रवेशः

क्रेडिट – 4

अङ्काः – 60

अधिगमोद्देश्यानि -

- समग्रस्यापि सांख्यदर्शनोक्तसिद्धान्तानामध्येतृभ्योऽवबोधः।
- आधिभौतिकाधिदैविकाध्यात्मिकेतिदुःखत्रयविनाशोपयायचिन्तनम्।

परिणामाः -

- सांख्ययोगदर्शनतत्त्वविज्ञानेन लोकस्याचारशुद्धीपूर्वकपरमपुरुषार्थसिद्धिर्जायत इति परिज्ञानम्।
- अखिलसांख्यतत्त्वविज्ञानस्य प्रमेयप्रकाशकत्वं परमोपकारकत्वञ्च प्रकाशनम्।
- प्रकृतिसन्निविष्टपदार्थस्वरूपप्रकाशनम्।

पाठ्यग्रन्थाः – सांख्यकारिका, गौडपादभाष्यम्

क्र.सं.	निर्धारितपाठ्यविषयः	क्रेडिट	अङ्काः
1	सांख्यशास्त्रं परम्परा च	1	25
2	सांख्यकारिका (1-22 कारिका)	1	25
3	सांख्यकारिका (23-50 कारिका)	1	25
4	सांख्यकारिका (51-72 कारिका)	1	25

सहायकग्रन्थाः

4. सांख्यकारिका, प्रो. बाल शास्त्री, चौखम्भा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
5. सांख्यदर्शनम्, डा. गजाननशास्त्री मुसलगांवकर, चौखम्भा संस्कृत संस्थान, वाराणसी
6. सांख्यतत्त्वकौमुदी, आद्याप्रसाद मिश्र, सत्यप्रकाशनमन्दिर, सुभाषनगर, प्रयाग

चतुर्थषाण्मासिकः

Fourth Semester

चतुर्थषाण्मासिकः

पञ्चमपत्रम्

UGSDDSC 401

योगप्रवेशः

क्रेडिट – 4

अङ्काः – 60

अधिगमोद्देश्यानि -

- समग्रस्यापि योगदर्शनोक्तसिद्धान्तानामध्येतृभ्योऽवबोधः।
- आधिभौतिकाधिदैविकाध्यात्मिकेतिदुःखत्रयविनाशोपयायचिन्तनम्।
- निःश्रेयसहेतुयोगाचारप्रकाशकतत्त्वसाक्षात्कारहेतुभूतयोगदर्शनस्य परिज्ञानम्।

परिणामाः -

- योगदर्शनतत्त्वविज्ञानेन लोकस्याचारशुद्धीपूर्वकपरमपुरुषार्थसिद्धिर्जायत इति परिज्ञानम्।
- अखिलयोगतत्त्वविज्ञानस्य प्रमेयप्रकाशकत्वं परमोपकारकत्वञ्च प्रकाशनम्।
- प्रकृतिसन्निविष्टपदार्थस्वरूपप्रकाशनम्।

पाठ्यग्रन्थः – पातञ्जलयोगसूत्रम्, भोजवृत्तिसहितम्

क्र.सं.	निर्धारितपाठ्यविषयः	क्रेडिट	अङ्काः
1	योगसूत्रम् - समाधिपादः (1- 29 सूत्राणि)	1	25
2	योगसूत्रम् - समाधिपादः (30- 51 सूत्राणि)	1	25
3	योगसूत्रम् - साधनपादः (1- 17 सूत्राणि)	1	25
4	योगसूत्रम् - साधनपादः (18- 55 सूत्राणि)	1	25

सहायकग्रन्थाः -

1. पातञ्जलयोगदर्शनम्, भोजवृत्तिसहितम्, रामशङ्कर भट्टाचार्य, भारती विद्या प्रकाशन, वाराणसी
2. पातञ्जलयोगदर्शनम्, व्यासभाष्यसंवलितम्, डा. सुरेशचन्द्र श्रीवास्तव, चौखम्भा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
3. योगस्य भाषा संस्कृतम्, संस्कृतसंवर्धनप्रतिष्ठानम्, नवदेहली
4. पातञ्जलयोगदर्शनम्, डा. रमाशंकर त्रिपाठी, चौखम्भा कृष्णदास अकादमी, वाराणसी

चतुर्थषाण्मासिकः

षष्ठपत्रम्

UGSDSDSC 402

मीमांसाप्रवेशः

क्रेडिट – 4

अङ्काः – 60

अधिगमोद्देश्यानि -

- समग्रस्यापि मीमांसादर्शनोक्तसिद्धान्तानामध्येतृभ्योऽवबोधः।
- ब्रह्मचर्य-त्याग-तपस्यादिविषयाणां शास्त्रानुमतमवबोधः।
- वेदविहितकर्मणामध्येतृभ्योऽवबोधः।

परिणामाः -

- मीमांसादर्शनतत्त्वविज्ञानेन लोकस्याचारशुद्धीपूर्वकपरमपुरुषार्थसिद्धिर्जायत इति परिज्ञानम्।
- ब्रह्मचर्य-त्याग-तपस्यादिविषयाणां परिज्ञानेन निर्मलजीवननिर्माणम्।
- वेदविहितकर्मणां परिज्ञानेन धर्ममार्गे जीवनयापनम्।

पाठ्यग्रन्थः – अर्थसंग्रहः, लौगाक्षीभास्करविरचितः

क्र.सं.	निर्धारितपाठ्यविषयः	क्रेडिट	अङ्काः
1	मीमांसाशास्त्रस्य परिचयः, मङ्गलाचरणतः भावनापर्यन्तम्	1	25
2	वेदस्य अपौरुषेयत्वनिरूपणतः लिङ्गनिर्वचनपर्यन्तम्	1	25
3	वाक्यनिर्वचनतः प्रयोगविधिपर्यन्तम्	1	25
4	श्रुतिलक्षणतः समाप्तिपर्यन्तम्	1	25

सहायकग्रन्थाः -

1. अर्थसंग्रहः - लौगाक्षीभास्करविरचितः, डा. कामेश्वरनाथमिश्रः, चौखम्भा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
2. भारतीय दर्शन की रूपरेखा – प्रो. हरेन्द्र प्रसाद सिन्हा, मोतीलाल बनारसी दास, वाराणसी

चतुर्थषाण्मासिकः

सप्तमपत्रम्
UGSDDSC 403

वेदान्तप्रवेशः

क्रेडिट – 4

अङ्काः – 60

अधिगमोद्देश्यानि -

- छात्राणां वेदान्तशास्त्रस्य प्रारम्भिकबोधः।
- अद्वैताभिमतजीवजगद्ब्रह्मणः स्वरूपपरिचयः।
- परमपुरुषार्थसाधकस्य वेदान्ततत्त्वज्ञानस्य सूक्ष्मेक्षिकया प्रकाशनम्।

परिणामाः -

- सर्वप्रकारकप्रज्ञापरिष्कारकवेदान्ततत्त्वपरिज्ञानम्।
- श्रुतिप्रतिपादितमहावाक्यानां तात्पर्यार्थनिर्णयः।

पाठ्यग्रन्थः – वेदान्तसारः, सदानन्दयोगीन्द्रसरस्वतीविरचितः

क्र.सं.	निर्धारितपाठ्यविषयः	क्रेडिट	अङ्काः
1	वेदान्तशास्त्रस्य परिचयः, मङ्गलाचरणतः अनुबन्धचतुष्टयनिरूपणपर्यन्तम्	1	25
2	अध्यारोपतः संसारचैतन्यकारणत्वपर्यन्तम्	1	25
3	सृष्टिक्रमतः तत्त्वपदार्थशोधप्रकारपर्यन्तम्	1	25
4	महावाक्यार्थतः समाप्तिपर्यन्तम्	1	25

सहायकग्रन्थाः .

1. वेदान्तसारः – चौखम्बासुरभारतीप्रकाशनम्, वाराणसी।
2. भारतीय दर्शन आलोचन और अनुशीलन – चन्द्रधर शर्मा

चतुर्थषाण्मासिकः

अष्टमपत्रम्

UGSDDSC 404

अवैदिकदर्शनम्

क्रेडिट – 4

अङ्काः – 60

अधिगमोद्देश्यानि –

- लोकानुगतप्रवृत्तिबोधाय लोकानुभवपोषकचार्वाकदर्शनस्य सिद्धान्तानां बोधः।
- सृष्ट्युत्थितपदार्थविश्लेषकस्याद्वादसिद्धान्तसम्पपोषकजैनदर्शनस्यावबोधः।
- बौद्धदर्शनोक्तशून्यवादविज्ञानवादक्षणिकवादानां स्वरूपबोधः।

परिणामाः -

- अवैदिकदर्शनानां प्रमुखसिद्धान्तानामवबोधः।
- अनेकान्तदृष्ट्या जगत्स्वरूपावबोधो जायते।
- तर्कदृष्ट्या लोकानुभवयुक्तिभिः जीवनदर्शनस्य सम्प्रकाशनम्।

पाठ्यग्रन्थः – सर्वदर्शनसंग्रहः, माधवाचार्यविरचितः

चार्वाक-जैन- बौद्धदर्शनम्

क्र.सं.	निर्धारितपाठ्यविषयः	क्रेडिट	अङ्काः
1	वैदिकावैदिकदर्शनपरिचयः	1	25
2	चार्वाकदर्शनम्	1	25
3	बौद्धदर्शनम्	1	25
4	जैनदर्शनम्	1	25

सहायकग्रन्थाः -

1. सर्वदर्शनसंग्रहः, प्रो.उमाशंकरशर्मा 'ऋषि', चौखम्बा विद्या भवन, वाराणसी
2. सर्वदर्शनसंग्रहः, वासुदेव शास्त्री अभयंकर, भारतीय कला प्रकाशन, दिल्ली
3. भारतीय दर्शन, बलदेव उपाध्याय,
4. भारतीय दर्शन आलोचन और अनुशीलन – चन्द्रधर शर्मा

चतुर्थषाण्मासिकः

चतुर्थपत्रम्

UGSDDSE 405

योगप्रवेशः

क्रेडिट – 4

अङ्काः – 60

अधिगमोद्देश्यानि -

- समग्रस्यापि योगदर्शनोक्तसिद्धान्तानामध्येतृभ्योऽवबोधः।
- आधिभौतिकाधिदैविकाध्यात्मिकेतिदुःखत्रयविनाशोपयायचिन्तनम्।
- निःश्रेयसहेतुयोगाचारप्रकाशकतत्त्वसाक्षात्कारहेतुभूतयोगदर्शनस्य परिज्ञानम्।

परिणामाः -

- योगदर्शनतत्त्वविज्ञानेन लोकस्याचारशुद्धीपूर्वकपरमपुरुषार्थसिद्धिर्जायत इति परिज्ञानम्।
- अखिलयोगतत्त्वविज्ञानस्य प्रमेयप्रकाशकत्वं परमोपकारकत्वञ्च प्रकाशनम्।
- प्रकृतिसन्निविष्टपदार्थस्वरूपप्रकाशनम्।

पाठ्यग्रन्थः – पातञ्जलयोगसूत्रम्, भोजवृत्तिसहितम्

क्र.सं.	निर्धारितपाठ्यविषयः	क्रेडिट	अङ्काः
1	योगसूत्रम् - समाधिपादः (1- 29 सूत्राणि)	1	25
2	योगसूत्रम् - समाधिपादः (30- 51 सूत्राणि)	1	25
3	योगसूत्रम् - साधनपादः (1- 17 सूत्राणि)	1	25
4	योगसूत्रम् - साधनपादः (18- 55 सूत्राणि)	1	25

सहायकग्रन्थाः -

1. पातञ्जलयोगदर्शनम्, भोजवृत्तिसहितम्, रामशङ्कर भट्टाचार्य, भारती विद्या प्रकाशन, वाराणसी
2. पातञ्जलयोगदर्शनम्, व्यासभाष्यसंवलितम्, डा. सुरेशचन्द्र श्रीवास्तव, चौखम्भा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
3. योगस्य भाषा संस्कृतम्, संस्कृतसंवर्धनप्रतिष्ठानम्, नवदेहली
4. पातञ्जलयोगदर्शनम्, डा. रमाशंकर त्रिपाठी, चौखम्भा कृष्णदास अकादमी , वाराणसी

पञ्चमषाण्मासिकः

Fifth Semester

पञ्चमषाण्मासिकः

नवमपत्रम्

UGSDDSC 501

रामानुज-पूर्णप्रज्ञ-शैव-प्रत्यभिज्ञादर्शनम्

अङ्काः – 60

अधिगमोद्देश्यानि –

- रामानुजवेदान्तस्य सिद्धान्तानां बोधः।
- पूर्णप्रज्ञदर्शनस्यावबोधः।
- शैव-प्रत्यभिज्ञादर्शनानां स्वरूपबोधः।

परिणामाः -

- रामानुजदर्शनदृष्ट्या चिदचिदीश्वरपदार्थानां सम्यगवबोधो जायते।
- पूर्णप्रज्ञदर्शनदृष्ट्या दैतवादीभक्तिदर्शनस्य स्वरूपावबोधो जायते।
- शैव-प्रत्यभिज्ञादर्शनदृष्ट्या जीवनदर्शनस्य सम्प्रकाशनम्।

पाठ्यग्रन्थः – सर्वदर्शनसंग्रहः, माधवाचार्यविरचितः

रामानुज-पूर्णप्रज्ञ-शैव-प्रत्यभिज्ञादर्शनम्

क्र.सं.	निर्धारितपाठ्यविषयः	क्रेडिट	अङ्काः
1	रामानुजदर्शनम्	1	25
2	पूर्णप्रज्ञदर्शनम्	1	25
3	शैवदर्शनम्	1	25
4	प्रत्यभिज्ञादर्शनम्	1	25

सहायकग्रन्थाः -

1. सर्वदर्शनसंग्रहः, प्रो.उमाशंकरशर्मा 'ऋषि', चौखम्बा विद्या भवन, वाराणसी
2. सर्वदर्शनसंग्रहः, वासुदेव शास्त्री अभयंकर, भारतीय कला प्रकाशन, दिल्ली
3. भारतीय दर्शन, बलदेव उपाध्याय,
4. भारतीय दर्शन आलोचन और अनुशीलन – चन्द्रधर शर्मा

पञ्चमषाण्मासिकः

एकादशपत्रम्

UGSDDSC 502

न्याय-वैशेषिकदर्शनप्रबोधः

क्रेडिट – 4

अङ्काः – 60

अधिगमोद्देश्यानि -

- छात्राणां न्याय-वैशेषिकदर्शनयोः बोधः।
- वस्तूनां यथार्थस्वरूपस्य परीक्षणाय निर्णयाय च तेषां विविधस्वभावान्विभज्य परिचायनम्।
- सर्वपुरुषार्थसाधकस्य पदार्थतत्त्वज्ञानस्य सूक्ष्मेक्षिकया प्रकाशनम्।

परिणामाः -

- सर्वप्रकारकप्रज्ञापरिष्कारकप्रमाणप्रमेयस्वरूपपरिज्ञानम्।
- लोकप्रवृत्तिसाफल्यहेत्वर्थपरीक्षणस्य परिज्ञानम्।

पाठ्यग्रन्थः – न्यायसिद्धान्तमुक्तावली (प्रत्यक्षखण्डः)

क्र.सं.	निर्धारितपाठ्यविषयः	क्रेडिट	अङ्काः
1	न्यायसिद्धान्तमुक्तावली- मङ्गलवादतः अभावपर्यन्तम्	1	25
2	न्यायसिद्धान्तमुक्तावली- पदार्थानां साधर्म्य-वैधर्म्यनिरूपणम्	1	25
3	न्यायसिद्धान्तमुक्तावली- पृथिवीनिरूपणतः आकाशनिरूपणपर्यन्तम्	1	25
4	न्यायसिद्धान्तमुक्तावली- कालनिरूपणदारभ्यः प्रत्यक्षखण्डान्तं यावत्	1	25

सहायकग्रन्थाः -

1. न्यायसिद्धान्तमुक्तावली (प्रत्यक्षखण्डः)- विश्वनाथपञ्चाननभट्टाचार्यः चौखम्भा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
2. कारिकावली- (प्रत्यक्षखण्ड) – विश्वनाथपञ्चाननभट्टाचार्यः, केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः, नईदिल्ली।
3. भारतीय दर्शन, बलदेव उपाध्याय, चौखम्भा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी।
4. भारतीयदर्शनम् जगदीशचन्द्र मिश्र, चौखम्भा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी।

पञ्चमषाण्मासिकः

एकादशपत्रम्

UGSDDSC 503

शास्त्रप्रबोधः

क्रेडिट – 4

अङ्काः – 60

अधिगमोद्देश्यानि –

- छात्रेभ्यः संस्कृतवाङ्मयस्य बीजभूतानां संहिता-ब्राह्मण-आरण्यकानामवबोधनम्।
- छात्रेभ्यो दर्शनशास्त्रे प्रतिपादितानां प्रमाणादिविषयाणामवबोधनम्।
- अध्येतृभ्यो वेदस्य मुखभूतस्य व्याकरणशास्त्रस्य ज्ञानम्।
- छात्रेभ्यः कालिदास-भारवि-माघादीनां कवीनां परिचयः, तेषां कृतिपरिचयश्च प्रदानम्।

अधिगमपरिणामाः –

- अध्येतारः वैदिकसाहित्य-दर्शनशास्त्र-व्याकरण-भाषाविज्ञानादीनां ज्ञानेन प्रतियोगिपरीक्षासु संस्कृतवाङ्मयसम्बद्धानां प्रश्नानां समाधाने निपुणाः भविष्यन्ति।

प्रथमभागः -

1. वैदिकसाहित्यम् - 1 क्रेडिट, 20 अङ्काः

- 1.1 वैदिककालविवेचनम्
- 1.2 संहिता-ब्राह्मण-आरण्यकानि

द्वितीयभागः -

1. दर्शनशास्त्रम् - 1 क्रेडिट, 20 अङ्काः

- 1.1 प्रमाणमीमांसा
- 1.2 तत्त्वमीमांसा
- 1.3 आचारमीमांसा

तृतीयभागः -

1. व्याकरणं भाषाविज्ञानञ्च - 1 क्रेडिट, 20 अङ्काः

- 1.1 व्याकरणस्य परिचयः, आचार्यपरम्परा च
- 1.2 पाणिनीय शिक्षा
- 1.3 भाषाविज्ञानम् (परिभाषा, वर्गीकरणम्, ध्वनिवर्गीकरणम्, ध्वनिनियमाः, ध्वनिपरिवर्तनम्, मानवीयध्वनियन्त्रम्, भाषापरिवारः, वैदिकसंस्कृतलौकिकसंस्कृतयोर्भेदः)

चतुर्थभागः -

1. संस्कृतसाहित्यम् - 1 क्रेडिट, 20 अङ्काः

- 1.1 कवीनां सामान्यपरिचयः (भासः, अश्वघोषः, कालिदासः, शूद्रकः, विशाखादत्तः, भारविः, माघः, हर्षः, बाणभट्टः, दण्डी, भवभूतिः, भट्टनारायणः, विल्हणः, श्रीहर्षः, अम्बिकादत्तव्यासः, पण्डिता क्षमारावः, वी.राघवनः, श्रीधरभास्करवर्णेकरः, धीरेश्वरचार्यः, विश्वनारायणशास्त्री)

सहायकग्रन्थाः -

1. वैदिकसाहित्य का इतिहास
2. वैदिकवाङ्मयस्येतिहासः, सम्पादकः- आचार्य जगदीशचन्द्रमिश्रः, चौखम्बासुरभारतीप्रकाशनम्
3. संस्कृतसाहित्य का इतिहास – आचार्य बलदेव उपाध्याय
4. व्याकरणशास्त्रेतिहासः

5. पाणिनीय शिक्षा - आचार्य शिवराज कौण्डिन्याय, चौखम्बा प्रकाशन
6. भाषाविज्ञानम् – रामाधीन चतुर्वेदी ,

पञ्चमषाण्मासिकः

पञ्चमपत्रम्

UGSDDSE 504

अवैदिकदर्शनम्

क्रेडिट – 4

अङ्काः – 60

अधिगमोद्देश्यानि –

- लोकानुगतप्रवृत्तिबोधाय लोकानुभवपोषकचार्वाकदर्शनस्य सिद्धान्तानां बोधः।
- सृष्ट्युत्थितपदार्थविश्लेषकस्याद्वादसिद्धान्तसम्पपोषकजैनदर्शनस्यावबोधः।
- बौद्धदर्शनोक्तशून्यवादविज्ञानवादक्षणिकवादानां स्वरूपबोधः।

परिणामाः -

- अवैदिकदर्शनानां प्रमुखसिद्धान्तानामवबोधः।
- अनेकान्तदृष्ट्या जगत्स्वरूपावबोधो जायते।
- तर्कदृष्ट्या लोकानुभवयुक्तिभिः जीवनदर्शनस्य सम्प्रकाशनम्।

पाठ्यग्रन्थः – सर्वदर्शनसंग्रहः, माधवाचार्यविरचितः

चार्वाक-जैन- बौद्धदर्शनम्

क्र.सं.	निर्धारितपाठ्यविषयः	क्रेडिट	अङ्काः
1	वैदिकावैदिकदर्शनपरिचयः	1	25
2	चार्वाकदर्शनम्	1	25
3	बौद्धदर्शनम्	1	25
4	जैनदर्शनम्	1	25

सहायकग्रन्थाः -

1. सर्वदर्शनसंग्रहः, प्रो.उमाशंकरशर्मा 'ऋषि', चौखम्बा विद्या भवन, वाराणसी
2. सर्वदर्शनसंग्रहः, वासुदेव शास्त्री अभयंकर, भारतीय कला प्रकाशन, दिल्ली
3. भारतीय दर्शन, बलदेव उपाध्याय,
4. भारतीय दर्शन आलोचन और अनुशीलन – चन्द्रधर शर्मा

पञ्चमषाण्मासिकः

षष्ठपत्रम्

UGSDDSE 505

प्रशिक्षणम्

क्रेडिट – 4

अङ्काः – 60

1. संस्कृतसम्भाषणवर्गः
2. संस्कृत-पत्रकारिता
3. तुलनात्मकधर्माध्ययनम्

षष्ठषाण्मासिकः

Sixth Semester

षष्ठषाण्मासिकः

द्वादशपत्रम्

UGSDSC 601

मीमांसादर्शनप्रबोधः

क्रेडिट – 4

अङ्काः – 60

अधिगमोद्देश्यानि -

- समग्रस्यापि मीमांसादर्शनोक्तसिद्धान्तानामध्येतृभ्योऽवबोधः।
- ब्रह्मचर्य-त्याग-तपस्यादिविषयाणां शास्त्रानुमतमवबोधः।
- वेदविहितकर्मणामध्येतृभ्योऽवबोधः।

अधिगमपरिणामाः -

- मीमांसादर्शनतत्त्वविज्ञानेन लोकस्याचारशुद्धीपूर्वकपरमपुरुषार्थसिद्धिर्जायत इति परिज्ञानम्।
- ब्रह्मचर्य-त्याग-तपस्यादिविषयाणां परिज्ञानेन निर्मलजीवननिर्माणम्।
- वेदविहितकर्मणां परिज्ञानेन धर्ममार्गे जीवनयापनम्।

पाठ्यग्रन्थः – मीमांसापरिभाषा - श्रीकृष्णयज्वविरचिता (प्रथमोऽध्यायः)

मानमेयोदयः(मानभागः) - नारायणद्वयविरचितः

क्र.सं.	निर्धारितपाठ्यविषयः	क्रेडिट	अङ्काः
1	मीमांसापरिभाषा – प्रथमप्रकरणम्	1	25
2	मीमांसापरिभाषा – द्वितीयप्रकरणम्	1	25
3	मानमेयोदयः – मानभागः	1	25
4	मानमेयोदयः - प्रमाणसामान्यम्	1	25

सहायकग्रन्थाः -

1. मीमांसापरिभाषा - श्रीकृष्णयज्वविरचिता –डा. गजाननशास्त्री मुसलगांवकर, चौखम्बा कृष्णदास अकादमी, वाराणसी
2. मीमांसापरिभाषा - डा. मदनमोहनदास, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
3. मानमेयोदयः – स्वामी योगीन्द्रानन्द, चौखम्बा विद्याभवन, वाराणसी
4. मानमेयोदयः – षड्दर्शनप्रकाशनप्रतिष्ठानम्

षष्ठषाण्मासिकः

त्रयोदशपत्रम्

UGSDSC 602

अक्षरपुरुषोत्तमदर्शनम्

क्रेडिट – 4

अङ्काः – 60

अधिगमोद्देश्यानि -

- अक्षरपुरुषोत्तमवेदान्तदर्शनोक्तसिद्धान्तानामध्येतृभ्योऽवबोधः।
- अक्षरपुरुषोत्तमदृष्ट्या साध्यसाधननिर्धारणम्।
- अक्षरब्रह्मपुरुषोत्तमस्वरूपस्याऽवबोधः।

अधिगमपरिणामाः -

- अक्षरपुरुषोत्तमतत्त्वविज्ञानेन अक्षरब्रह्मपुरुषोत्तमस्वरूपस्य परिज्ञानम्।
- भगवद्भक्तेः परिज्ञानेन निर्मलजीवननिर्माणम्।

पाठ्यग्रन्थः – श्रीमद्भगवद्गीता. स्वामिनारायणभाष्यम् – साधुभद्रेशदासः, स्वामिनारायण अक्षरपीठ
सिद्धान्तसुधा - साधुभद्रेशदासः, स्वामिनारायण अक्षरपीठ

क्र.सं.	निर्धारितपाठ्यविषयः	क्रेडिट	अङ्काः
1	अक्षरपुरुषोत्तमदर्शनस्य परिचयः	1	25
2	श्रीमद्भगवद्गीता. स्वामिनारायणभाष्यम् – अष्टमाध्यायः	1	25
3	श्रीमद्भगवद्गीता. स्वामिनारायणभाष्यम् – पञ्चदशाध्यायः	1	25
4	सिद्धान्तसुधा	1	25

सहायकग्रन्थाः -

1. श्रीमद्भगवद्गीता. स्वामिनारायणभाष्यम् – साधुभद्रेशदासः, स्वामिनारायण अक्षरपीठ
2. सिद्धान्तसुधा - साधुभद्रेशदासः, स्वामिनारायण अक्षरपीठ
3. श्रीमद्भगवद्गीता, गीताप्रेस, गोरखपुर
4. भारतीय दर्शन, बलदेव उपाध्याय, चौखम्भा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी।
5. भारतीयदर्शनम् जगदीशचन्द्र मिश्र, चौखम्भा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी।

षष्ठषाण्मासिकः

चतुर्दशपत्रम्

UGSDSC 603

सांख्य-योगदर्शनम्

क्रेडिट – 4

अङ्काः – 60

अधिगमोद्देश्यानि -

- समग्रस्यापि सांख्यदर्शनोक्तसिद्धान्तानामध्येतृभ्योऽवबोधः।
- आधिभौतिकाधिदैविकाध्यात्मिकेतिदुःखत्रयविनाशोपयायचिन्तनम्।
- निःश्रेयसहेतुयोगाचारप्रकाशकतत्त्वसाक्षात्कारहेतुभूतसांख्यदर्शनसमानतन्त्रयोगदर्शनस्य परिज्ञानम्।

अधिगमपरिणामाः -

- सांख्ययोगदर्शनतत्त्वविज्ञानेन लोकस्याचारशुद्धीपूर्वकपरमपुरुषार्थसिद्धिर्जायत इति परिज्ञानम्।
- अखिलसांख्यतत्त्वविज्ञानस्य प्रमेयप्रकाशकत्वं परमोपकारकत्वञ्च प्रकाशनम्।
- प्रकृतिसन्निविष्टपदार्थस्वरूपप्रकाशनम्।

पाठ्यग्रन्थः – सांख्यतत्त्वकौमुदी वाचस्पतिमिश्रविरचिता

पातञ्जलयोगसूत्रम् व्यासभाष्यसहितम्

क्र.सं.	निर्धारितपाठ्यविषयः	क्रेडिट	अङ्काः
1	सांख्यतत्त्वकौमुदी – 1-31 कारिकाः	1	25
2	सांख्यतत्त्वकौमुदी - 32-72 कारिकाः	1	25
3	पातञ्जलयोगसूत्रम्- विभूतिपादः	1	25
4	पातञ्जलयोगसूत्रम् - कैवल्यपादः	1	25

सहायकग्रन्थाः -

1. सांख्यतत्त्वकौमुदी, पं. ज्वालाप्रसाद गौड, चौखम्भा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
2. सांख्यदर्शनम्, डा. गजाननशास्त्री मुसलगांवकर, चौखम्भा संस्कृत संस्थान, वाराणसी
3. पातञ्जलयोगदर्शनम्, व्यासभाष्यसंवलितम्, डा. सुरेशचन्द्र श्रीवास्तव, चौखम्भा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
4. योगस्य भाषा संस्कृतम्, संस्कृतसंवर्धनप्रतिष्ठानम्, नवदेहली
5. सांख्यतत्त्वकौमुदी, आद्याप्रसाद मिश्र, सत्यप्रकाशनमन्दिर, सुभाषनगर, प्रयाग
6. सांख्यतत्त्वकौमुदीसहित, पं. श्री हरिराम शुक्ल, चौखम्भा प्रकाशन, वाराणसी
7. सांख्यदर्शनम्, स्वामी ब्रह्ममुनि परिव्राजक, सत्यधर्मप्रकाशन
8. पातञ्जलयोगदर्शनम्, डा. रमाशंकर त्रिपाठी चौखम्भा कृष्णदास अकादमी, वाराणसी

षष्ठषाणमासिकः

पञ्चदशपत्रम्

UGSDSC 604

न्याय-वैशेषिकदर्शनप्रवीणः

क्रेडिट – 4

अङ्काः – 60

अधिगमोद्देश्यानि -

- छात्राणां न्यायदर्शनस्य प्रारम्भिकबोधः।
- वस्तूनां यथार्थस्वरूपस्य परीक्षणाय निर्णयाय च तेषां विविधस्वभावान्विभज्य परिचायनम्।
- सर्वपुरुषार्थसाधकस्य पदार्थतत्त्वज्ञानस्य सूक्ष्मेक्षिकया प्रकाशनम्।

परिणामाः -

- सर्वप्रकारकप्रज्ञापरिष्कारकप्रमाणप्रमेयस्वरूपपरिज्ञानम्।
- लोकप्रवृत्तिसाफल्यहेत्वर्थपरीक्षणस्य परिज्ञानम्।
- गौतमीयाप्रमाणनिरूपणपद्धतेश्चास्त्रान्तरव्याख्यानेषु स्वीयप्रमेयनिरूपणायोपयोगः।

पाठ्यग्रन्थः - न्यायदर्शनम्, वात्स्यायनभाष्यसहितम् (प्रथमोऽध्यायः)

न्यायसिद्धान्तमुक्तावली - अनुमानोपमानखण्डाः

प्रशस्तपादभाष्यम् - प्रथमोऽध्यायः

क्र.सं.	निर्धारितपाठ्यविषयः	क्रेडिट	अङ्काः
1	न्यायदर्शनम् - वात्स्यायनभाष्यसहितम्, प्रथमोऽध्यायः	1	25
2	न्यायदर्शनम्, वात्स्यायनभाष्यसहितम्, द्वितीयोऽध्यायः	1	25
3	न्यायसिद्धान्तमुक्तावली - अनुमानोपमानखण्डाः	1	25
4	प्रशस्तपादभाष्यम् - प्रथमोऽध्यायः	1	25

सहायकग्रन्थाः -

1. न्यायदर्शनम्, वात्स्यायनभाष्यसहितम् (प्रथमोऽध्यायः), आचार्य धनञ्जय शास्त्री, चौखम्भा संस्कृत संस्थान, वाराणसी
2. तर्कप्रवेशः (गौतमसरणिः), प्रो. वि. नवीनहोल्लः, प्राज्ञानम्, शृङ्गेरी, कर्नाटक
3. तर्कप्रवेशः (कणादसरणिः), प्रो. वि. नवीनहोल्लः, संस्कृतसंवर्धनप्रतिष्ठानम्, देहली
4. न्यायदर्शनम्, वात्स्यायनभाष्यसहितम्, प्रो. सच्चिदानन्दमिश्रः, भारतीय विद्या प्रकाशन, वाराणसी
5. न्यायसूत्रम्, वात्स्यायनभाष्यसहितम्, ढून्धिराजशास्त्री, चौखम्भा संस्कृत संस्थान, वाराणसी
6. वैशेषिकसूत्रोपस्कारः (वैशेषिकदर्शनम्)- आचार्य धुण्डीराज शास्त्री- चौखम्भा प्रकाशन, वाराणसी
7. न्यायसिद्धान्तमुक्तवली - किरणावली व्याख्या, कृष्णवल्लभाचार्यः, चौखम्भा विद्याभवन

षष्ठषाण्मासिकः

षष्ठं पत्रम्

UGSDSE 605

सांख्य-योगदर्शनम्

क्रेडिट – 4

अङ्काः – 60

अधिगमोद्देश्यानि -

- समग्रस्यापि सांख्यदर्शनोक्तसिद्धान्तानामध्येतृभ्योऽवबोधः।
- आधिभौतिकाधिदैविकाध्यात्मिकेतिदुःखत्रयविनाशोपयायचिन्तनम्।
- निःश्रेयसहेतुयोगाचारप्रकाशकतत्त्वसाक्षात्कारहेतुभूतसांख्यदर्शनसमानतन्त्रयोगदर्शनस्य परिज्ञानम्।

अधिगमपरिणामाः -

- सांख्ययोगदर्शनतत्त्वविज्ञानेन लोकस्याचारशुद्धीपूर्वकपरमपुरुषार्थसिद्धिर्जायत इति परिज्ञानम्।
- अखिलसांख्यतत्त्वविज्ञानस्य प्रमेयप्रकाशकत्वं परमोपकारकत्वञ्च प्रकाशनम्।
- प्रकृतिसन्निविष्टपदार्थस्वरूपप्रकाशनम्।

पाठ्यग्रन्थः – सांख्यतत्त्वकौमुदी वाचस्पतिमिश्रविरचिता

पातञ्जलयोगसूत्रम् व्यासभाष्यसहितम्

क्र.सं.	निर्धारितपाठ्यविषयः	क्रेडिट	अङ्काः
1	सांख्यतत्त्वकौमुदी – 1-31 कारिकाः	1	25
2	सांख्यतत्त्वकौमुदी - 32-72 कारिकाः	1	25
3	पातञ्जलयोगसूत्रम्- विभूतिपादः	1	25
4	पातञ्जलयोगसूत्रम् - कैवल्यपादः	1	25

सहायकग्रन्थाः -

1. सांख्यतत्त्वकौमुदी, पं. ज्वालाप्रसाद गौड, चौखम्भा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
2. सांख्यदर्शनम्, डा. गजाननशास्त्री मुसलगांवकर, चौखम्भा संस्कृत संस्थान, वाराणसी
3. पातञ्जलयोगदर्शनम्, व्यासभाष्यसंवलितम्, डा. सुरेशचन्द्र श्रीवास्तव, चौखम्भा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
4. योगस्य भाषा संस्कृतम्, संस्कृतसंवर्धनप्रतिष्ठानम्, नवदेहली
5. सांख्यतत्त्वकौमुदी, आद्याप्रसाद मिश्र, सत्यप्रकाशनमन्दिर, सुभाषनगर, प्रयाग
6. सांख्यतत्त्वकौमुदीसहित, पं. श्री हरिराम शुक्ल, चौखम्भा प्रकाशन, वाराणसी
7. सांख्यदर्शनम्, स्वामी ब्रह्ममुनि परिव्राजक, सत्यधर्मप्रकाशन
8. पातञ्जलयोगदर्शनम्, डा. रमाशंकर त्रिपाठी चौखम्भा कृष्णदास अकादमी, वाराणसी

सप्तमषाण्मासिकः

Seventh Semester

सप्तमषाण्मासिकः

षोडशपत्रम्

UGSDSC 701

जैन-बौद्धदर्शनम्

क्रेडिट – 4

अङ्काः – 60

अधिगमोद्देश्यानि –

- छात्रेभ्यो भारतीयदर्शनान्तर्गतानामवैदिकदर्शनानामवबोधः।
- छात्रेभ्यो जैनदर्शने प्रतिपादितानां जीवनोपयोगि सत्य-अहिंसा-अस्तेयादीनां पञ्चप्रमुखसिद्धान्तानामवबोधः।
- सृष्ट्युत्थितपदार्थविश्लेषकस्याद्वादसिद्धान्तसम्पपोषकजैनदर्शनस्यावबोधः।
- बौद्धदर्शनोक्तशून्यवादविज्ञानवादक्षणिकवादानां स्वरूपबोधः।

अधिगमपरिणामाः –

- छात्राः भारतीयदर्शनान्तर्गतानामवैदिकदर्शनानां स्पष्टतया ज्ञाने समर्था भविष्यन्ति।
- छात्राः जैनदर्शने प्रतिपादितानां मानवमूल्यानामवबोधनेन स्वजीवने प्रयोगकरणे समर्थाः भविष्यन्ति।
- बौद्धदर्शनदृष्ट्या जगत्स्वरूपावबोधो जायते।
- तर्कदृष्ट्या लोकानुभवयुक्तिभिः नैतिकजीवनदर्शनस्य सम्प्रकाशनम्।

पाठ्यग्रन्थः – तत्त्वार्थसूत्रम् - आचार्य उमास्वामीविरचितम्

न्यायबिन्दुः – धर्मकीर्तिविरचितः

क्र.सं.	निर्धारितपाठ्यविषयः	क्रेडिट	अङ्काः
1	तत्त्वार्थसूत्रम् – प्रथमतः पञ्चमाध्यायं यावत्	1	25
2	तत्त्वार्थसूत्रम्-षष्ठाध्यायतः दशमाध्यायपर्यन्तम्	1	25
3	बौद्धन्यायपरम्परा न्यायबिन्दुः – प्रत्यक्षपरिच्छेदः	1	25
4	न्यायबिन्दुः – स्वार्थानुमानपरिच्छेदः परार्थानुमानपरिच्छेदः	1	25

सहायकग्रन्थाः -

1. तत्त्वार्थसूत्रम् - आचार्य उमास्वामीविरचितम्
2. जैन धर्म और दर्शन - कमला पन्त, राजपाल एण्ड सन्स प्रकाशन।
3. जैन दर्शन में धर्म का स्वरूप, श्री कृष्ण कुमार सिंह, पार्श्वनाथ विद्यापीठ, वाराणसी।
4. न्यायबिन्दुः – धर्मकीर्ति:
5. बौद्धदर्शन, बलदेव उपाध्याय, चौखम्बा प्रकाशन, वाराणसी।
6. संस्कृत वाङ्मय का वृहद् इतिहास, द्वादश खण्ड, जैन-बौद्ध-चार्वाक दर्शन।

सप्तमषाण्मासिकः

सप्तदशं पत्रम्
UGSDSC 702
पाश्चात्यदर्शनम्
क्रेडिट – 4
अङ्काः – 60

अधिगमोद्देश्यानि –

- छात्रेभ्यो पाश्चात्यदर्शनान्तर्गतानां सामान्यदर्शनानामवबोधः।
- छात्रेभ्यो पाश्चात्यदर्शने प्रतिपादितानां जीवनोपयोगि चिन्तकौशलस्य परिचयप्रदानम्।

अधिगमपरिणामाः –

- छात्राः पाश्चात्यदर्शनपरम्परायाः स्पष्टतया ज्ञाने समर्था भविष्यन्ति।
- छात्राः पाश्चात्यदर्शने प्रतिपादितानां सिद्धान्तानां उपरि भारतीयदर्शनानां प्रभावविषये ज्ञातुं समर्थाः भविष्यन्ति।
- छात्राः भारतीयदर्शनेन सह पाश्चात्यदर्शनसिद्धान्तानां तुलनात्मकमध्ययनं कर्तुं प्रभविष्यन्ति।

क्र.सं.	निर्धारितपाठ्यविषयः	क्रेडिट	अङ्काः
1	पाश्चात्यदर्शनपरम्परा	1	25
2	तर्कबुद्धिवादः (रेने देकार्त, बेण्डिक्ट स्पिनोजा)	1	25
3	इन्द्रियानुभववादः (जान् लाक्, जर्ज बर्कले, डेविड् ह्यूम्)	1	25
4	बुद्धिवादः – (इमानुएल् काण्ट)	1	25

सहायकग्रन्थाः -

1. पाश्चात्यतत्त्वशास्त्रेतिहासः- डॉ. पी. श्रीरामचन्द्रूडु, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, गोपाल मन्दिर लेन्, वाराणसी।

2. पाश्चात्य दर्शन- चन्द्रधर शर्मा, चौखम्बा औरिन्टालिया, गोकुल भवन, गोपाल मन्दिर लेन, वाराणसी।
3. विशुद्धज्ञानपरीक्षावादः – प्रो. लालकण्ठपतिः, श्रीजगन्ना संस्कृतविश्वविद्यालयः, श्रीविहारः, पुरी

सप्तमषाणमासिकः

अष्टादशं पत्रम्

UGSDSC 703

वेदान्तदर्शनप्रवीणः

क्रेडिट – 4

अङ्काः – 60

अधिगमोद्देश्यानि -

- वेदान्तदिशा जीवनदर्शनस्यबोधः तथा एकात्मविज्ञानेन सौहार्दपूर्वकसामाजिकचेतनायाः विकासः।
- वेदान्तदर्शनपरिज्ञानेन लोकस्य दुःखोन्मूलनपूर्वकसुखसंवर्धनस्य स्वाभाविकप्रवृत्तिः।
- वेदान्तशास्त्रोक्तप्रमाणपरिज्ञानपूर्वकप्रमेयपदार्थानां परिशीलनम्।

अधिगमपरिणामाः-

- दृश्यमानजगतः मिथ्यात्वं ब्रह्मणः सत्यत्वव्यवस्थापनम्।
- श्रुतिप्रतिपादितमहावक्यानां तात्पर्यार्थनिर्णयः।
- जगदुत्पत्तिस्थितिलयप्रक्रियायाः परिज्ञानम्।
- स्वात्मबोधपुरस्सरपरमपुरुषार्थस्य परिज्ञानम्।

पाठ्यग्रन्थः –

ब्रह्मसूत्रम् – शाङ्करभाष्यसहितम्, प्रथमपादः

क्र.सं.	निर्धारितपाठ्यविषयः	क्रेडिट	अङ्काः
1	ब्रह्मसूत्रम् – (शाङ्करभाष्यसहितम्, प्रथमपादः, सूत्र-1 - 4)	1	25
2	उपनिषत्परिचयः	1	25
3	कठोपनिषद् - प्रथमाध्यायः - (प्रथमवल्ली, द्वितीयवल्ली, तृतीयवल्ली)	1	25
4	कठोपनिषद् - द्वितीयाध्यायः- (प्रथमवल्ली, द्वितीयवल्ली, तृतीयवल्ली)	1	25

सहायकग्रन्थाः -

1. चतुःसूत्री, ब्रह्मसूत्रशाङ्करभाष्यम् – स्वामी परमानन्द भारती जी, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी।
2. ब्रह्मसूत्रशाङ्करभाष्यम् - भामती कल्पतरु, परिमल प्रकाशन।

3. ब्रह्मसूत्रशाङ्करभाष्यम् - स्वामी योगीन्द्रानन्द, उदासीन आश्रम, वाराणसी।
4. कठोपनिषद्, गीताप्रेस, गोरखपुर
5. ईशादि नौ उपनिषद्, गीताप्रेस
6. भारतीय दर्शन - बलदेव उपाध्याय, शारदा मन्दिर।

सप्तमषाण्मासिकः

चतुर्थ पत्रम्

UGSECRM 704

संस्कृतशोधप्रविधिः

(शोधसहितसर्वदर्शनशास्त्री (प्रतिष्ठा)/B.A(Hons) छात्राणां कृते)

क्रेडिट – 4

अङ्काः – 60

अधिगमोद्देश्यानि –

- छात्रेभ्योऽनुसन्धानस्यार्थस्य परिभाषायाश्च प्रारम्भिकज्ञानम्।
- छात्रेभ्योऽनुसन्धानस्य सामान्यविधेः परिज्ञानम्।
- छात्रेभ्योऽनुसन्धानलेखने दक्षतानिर्माणम्।

अधिगमपरिणामाः –

- छात्राः शोधप्रविधेः सामान्यनियमान् ज्ञात्वा शोधविषयचयने कुशलाः भविष्यन्ति।
- छात्राः शोधप्रविधेरनुसारं शोधप्रबन्धनिर्माणे दक्षाः भविष्यन्ति।
- छात्राः भविष्ये करिष्यमाणे शोधकार्ये निपुणाः भविष्यन्ति।

क्र.सं.	निर्धारितपाठ्यविषयः	क्रेडिट	अङ्काः
1	शोधसंज्ञा शोधप्रकृतयः शोधप्रकाराः शोधविषयचयनम्	1	25
2	प्रकल्पसंरचना तथ्यसंग्रहणम् भाषान्तरीकरणम् मुद्रणसंशोधनप्रविधिः	1	25
3	शोधप्रबन्धनिर्माणप्रविधिः सहायकग्रन्थसूची संस्कृतपत्र-पत्रिका	1	25
4	पाण्डुलिपिविज्ञानम्	1	25

सहायकग्रन्थाः –

1. संस्कृतशोधप्रविधिः - डॉ. सत्यनारायणआचार्य, राष्ट्रियसंस्कृतविद्यापीठम्, तिरुपतिः।

2. संस्कृतशोधप्रविधि: - प्रो. प्रभुनाथ द्विवेदी, शारदा संस्कृत संस्थान, वाराणसी।
3. शोधप्रविधि एवं पाण्डुलिपिविज्ञान - डॉ. अभिराजराजेन्द्र मिश्र,
4. शोधप्रविधि: - प्रो. देवेन्द्रनाथ पाण्डेय
5. अनुसन्धानस्य प्रविधि- प्रक्रिया - डॉ. नगेन्द्र, राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थानम्, नवदेहली
6. संस्कृतशोधपारिजात - सत्यव्रत वर्मा
7. शोध प्रविधि - डॉ. विनयमोहन शर्मा, नेशनल पब्लिशिंग हाउस, दिल्ली

सप्तमषाणमासिकः

UGSDSE 705

जैन-बौद्धदर्शनम्

क्रेडिट - 4

अङ्काः - 60

अधिगमोद्देश्यानि -

- छात्रेभ्यो भारतीयदर्शनान्तर्गतानामवैदिकदर्शनानामवबोधः।
- छात्रेभ्यो जैनदर्शने प्रतिपादितानां जीवनोपयोगि सत्य-अहिंसा-अस्तेयादीनां पञ्चप्रमुखसिद्धान्तानामवबोधः।
- सृष्ट्युत्थितपदार्थविश्लेषकस्याद्वादसिद्धान्तसम्पपोषकजैनदर्शनस्यावबोधः।
- बौद्धदर्शनोक्तशून्यवादविज्ञानवादक्षणिकवादानां स्वरूपबोधः।

अधिगमपरिणामाः -

- छात्राः भारतीयदर्शनान्तर्गतानामवैदिकदर्शनानां स्पष्टतया ज्ञाने समर्था भविष्यन्ति।
- छात्राः जैनदर्शने प्रतिपादितानां मानवमूल्यानामवबोधनेन स्वजीवने प्रयोगकरणे समर्थाः भविष्यन्ति।
- बौद्धदर्शनदृष्ट्या जगत्स्वरूपावबोधो जायते।
- तर्कदृष्ट्या लोकानुभवयुक्तिभिः नैतिकजीवनदर्शनस्य सम्प्रकाशनम्।

पाठ्यग्रन्थः - तत्त्वार्थसूत्रम् - आचार्य उमास्वामीविरचितम्

न्यायबिन्दुः - धर्मकीर्तिविरचितः

क्र.सं.	निर्धारितपाठ्यविषयः	क्रेडिट	अङ्काः
1	तत्त्वार्थसूत्रम् – प्रथमतः पञ्चमाध्यायं यावत्	1	25
2	तत्त्वार्थसूत्रम्-षष्ठाध्यायतः दशमाध्यायपर्यन्तम्	1	25
3	बौद्धन्यायपरम्परा न्यायबिन्दुः – प्रत्यक्षपरिच्छेदः	1	25
4	न्यायबिन्दुः - स्वार्थानुमानपरिच्छेदः परार्थानुमानपरिच्छेदः	1	25

सहायकग्रन्थाः -

7. तत्त्वार्थसूत्रम् - आचार्य उमास्वामीविरचितम्
8. जैन धर्म और दर्शन - कमला पन्त, राजपाल एण्ड सन्स प्रकाशन।
9. जैन दर्शन में धर्म का स्वरूप, श्री कृष्ण कुमार सिंह, पार्श्वनाथ विद्यापीठ, वाराणसी।
10. न्यायबिन्दुः – धर्मकीर्तिः
11. बौद्धदर्शन, बलदेव उपाध्याय, चौखम्बा प्रकाशन, वाराणसी।
12. संस्कृत वाङ्मय का वृहद् इतिहास, द्वादश खण्ड, जैन-बौद्ध-चार्वाक दर्शन।

सप्तमषाण्मासिकः

पञ्चमं पत्रम्

UGSEM 706

सम्मेलनम्/ शास्त्रार्थसभा

(शोधसहितसर्वदर्शनशास्त्री (प्रतिष्ठा)/B.A(Hons) छात्राणां कृते)

क्रेडिट – 4

अङ्काः – 60

अधिगमोद्देश्यानि –

- छात्रेभ्यो वादविद्यायाः प्रारम्भिकज्ञानम्।
- शास्त्रार्थस्य सामान्यविधेः परिज्ञानम्।
- छात्रेभ्यः अनुसन्धानात्मकपत्रादिलेखने दक्षतानिर्माणम्।

अधिगमपरिणामाः –

- छात्राः सम्मेलनेषु शास्त्रस्पर्धासु सामान्यनियमान् ज्ञात्वा भाषणे कुशलाः भविष्यन्ति।
- छात्राः विधेरनुसारं वादस्थापने दक्षाः भविष्यन्ति।

क्र.सं.	निर्धारितपाठ्यविषयः	क्रेडिट	अङ्काः
1	आवधिकपत्रलेखनम्	2	50
2	शास्त्रार्थसभा	1	25
3	संगोष्ठी	1	25

सप्तमषाण्मासिकः

चतुर्थ पत्रम्

UGSECRM 704

संस्कृतशोधप्रविधिः

(शोधरहितसर्वदर्शनशास्त्री (प्रतिष्ठा)/B.A(Hons) छात्राणां कृते)

क्रेडिट – 4

अङ्काः – 60

अधिगमोद्देश्यानि –

- छात्रेभ्योऽनुसन्धानस्यार्थस्य परिभाषायाश्च प्रारम्भिकज्ञानम्।
- छात्रेभ्योऽनुसन्धानस्य सामान्यविधेः परिज्ञानम्।
- छात्रेभ्योऽनुसन्धानलेखने दक्षतानिर्माणम्।

अधिगमपरिणामाः –

- छात्राः शोधप्रविधेः सामान्यनियमान् ज्ञात्वा शोधविषयचयने कुशलाः भविष्यन्ति।
- छात्राः शोधप्रविधेरनुसारं शोधप्रबन्धनिर्माणे दक्षाः भविष्यन्ति।
- छात्राः भविष्ये करिष्यमाणे शोधकार्ये निपुणाः भविष्यन्ति।

क्र.सं.	निर्धारितपाठ्यविषयः	क्रेडिट	अङ्काः
1	शोधसंज्ञा शोधप्रकृतयः शोधप्रकाराः शोधविषयचयनम्	1	25

2	प्रकल्पसंरचना तथ्यसंग्रहणम् भाषान्तरीकरणम् मुद्रणसंशोधनप्रविधिः	1	25
3	शोधप्रबन्धनिर्माणप्रविधिः सहायकग्रन्थसूची संस्कृतपत्र-पत्रिका	1	25
4	पाण्डुलिपिविज्ञानम्	1	25

सहायकग्रन्थाः –

1. संस्कृतशोधप्रविधिः - डॉ. सत्यनारायणआचार्य, राष्ट्रियसंस्कृतविद्यापीठम्, तिरुपतिः।
2. संस्कृतशोधप्रविधिः - प्रो. प्रभुनाथ द्विवेदी, शारदा संस्कृत संस्थान, वाराणसी।
3. शोधप्रविधि एवं पाण्डुलिपिविज्ञान - डॉ. अभिराजराजेन्द्र मिश्र,
4. शोधप्रविधिः – प्रो. देवेन्द्रनाथ पाण्डेय
5. अनुसन्धानस्य प्रविधि- प्रक्रिया – डॉ. नगेन्द्र, राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थानम्, नवदेहली
6. संस्कृतशोधपारिजात – सत्यव्रत वर्मा
7. शोध प्रविधि – डॉ. विनयमोहन शर्मा, नेशनल पब्लिशिंग हाउस, दिल्ली

सप्तमषाण्मासिकः

पञ्चमं पत्रम्

UGSECRM 705

प्रामाण्यविचारः - 1

(शोधरहितसर्वदर्शनशास्त्री (प्रतिष्ठा)/B.A(Hons) छात्राणां कृते)

क्रेडिट – 4

अङ्काः – 60

अधिगमोद्देश्यानि –

- भारतीयदर्शने प्रामाण्यवादस्य विशिष्टज्ञानम्।
- अवैदिकदर्शने प्रामाण्यवादविधेः परिज्ञानम्।
- प्रामाण्यवादाधारिततुलनात्मकमध्ययने दक्षतानिर्माणम्।

अधिगमपरिणामाः –

- छात्राः न्याय-वैशेषिकदर्शनयोः प्रामाण्यवादे कुशलाः भविष्यन्ति।
- छात्राः मीमांसादर्शनविषयकप्रामाण्यवादे दक्षाः भविष्यन्ति।
- छात्राः सांख्य-योगदर्शनयोः प्रामाण्यज्ञाने निपुणाः भविष्यन्ति।

क्र.सं.	निर्धारितपाठ्यविषयः	क्रेडिट	अङ्काः
1	न्यायदर्शनस्य प्रामाण्यवादः	1	25
2	वैशेषिकदर्शनस्य प्रामाण्यवादः	1	25
3	मीमांसादर्शनस्य प्रामाण्यवादः	1	25
4	सांख्य-योगदर्शनयोः प्रामाण्यवादः	1	25

सहायकग्रन्थाः –

1. श्रीहरिरामतर्कवागीशाकृत-प्रामाण्यवादः,
2. भारतीय दर्शन में प्रामाण्यवाद, साहित्य भण्डार,
3. भारतीय ज्ञान-परम्परा, नीलिमा सिन्हा, मोतीलाल बनारसीदास

अष्टषाण्मासिकः

Eighth Semester

अष्टमषाण्मासिकः

एकोनविंशतितमं पत्रम्

UGSDSC 801

अर्वाचीनं भारतीयदर्शनम्

क्रेडिट – 4

अङ्काः – 60

अधिगमोद्देश्यानि –

- छात्रेभ्यो अर्वाचीनभारतीयदर्शनस्य सामान्यदर्शनानामवबोधः।
- छात्रेभ्यो अर्वाचीनभारतीयदर्शने प्रतिपादितानां जीवनोपयोगिचिन्तनकौशलस्य परिचयप्रदानम्।

अधिगमपरिणामाः –

- छात्राः अर्वाचीनभारतीयदर्शनपरम्परायाः ज्ञाने समर्थाः भविष्यन्ति।
- छात्राः अर्वाचीनभारतीयदर्शने प्रतिपादितानां सिद्धान्तानां उपरि भारतीयपारम्परिकदर्शनानां प्रभावविषये ज्ञातुं समर्थाः भविष्यन्ति।
- छात्राः तुलनात्मकमध्ययनं कर्तुं समर्थाः भविष्यन्ति।

क्र.सं.	निर्धारितपाठ्यविषयः	क्रेडिट	अङ्काः
1	अर्वाचीनभारतीयदर्शनस्य पृष्ठभूमिः वैशिष्ट्यम्	1	25
2	स्वामिविवेकानन्दस्य सार्वभौमधर्मस्यावधारणा, व्यावहारिकवेदान्त-ज्ञान-भक्ति-कर्मयोगश्च। रामकृष्णपरमहंसस्य आधुनिकचिन्तने योगदानम्।	1	25
3	रवीन्द्रनाथठाकुरस्य ईश्वर-मानव-मानवधर्मसिद्धान्तः। बालगङ्गाधरतिलकस्य गीताभाष्यदर्शनम् महर्षि अरविन्दस्य सच्चिदानन्दस्यावधारणा अतिमनससिद्धान्तश्च।	1	25
4	महात्मागान्धिवर्यस्य सत्य- ईश्वर-मानवसम्बद्धविचारदर्शनम्। पण्डितदीनदयालउपाध्यायस्य एकात्ममानववादविचारः।	1	25

सहायकग्रन्थाः -

1. समकालीन भारतीय दर्शन- डा. लक्ष्मी सक्सेना, उरप्रदेश हिन्दी संस्थान।
2. समसामयिक भारतीय दर्शन (असमीया) – डा. मंजु कलिता, जोगेन्द्र सुतिआ पब्लिकेशन।

अष्टमषाण्मासिकः

विंशतितमं पत्रम्

UGSDSC 802

भक्तिदर्शनम्

क्रेडिट – 4

अङ्काः – 60

अधिगमोद्देश्यानि –

- छात्रेभ्यो भक्तिदर्शनस्य सामान्यावबोधः।
- छात्रेभ्यो भक्तिदर्शने प्रतिपादितानां जीवनोपयोगिचिन्तनकौशलस्य परिचयप्रदानम्।
- अनुसन्धानस्य दिक्उद्घाटनम्।

अधिगमपरिणामाः –

- छात्राः भक्तिदर्शनपरम्परायाः ज्ञाने समर्थाः भविष्यन्ति।
- छात्राः अचिन्त्यभेदाभेदवेदान्तदर्शनं ज्ञातुं समर्थाः भविष्यन्ति।
- छात्राः तुलनात्मकमध्ययनं कर्तुं समर्थाः भविष्यन्ति।

पाठ्यग्रन्थः – वेदान्तस्यमन्तकः - आचार्य आचार्यबलदेवविद्याभूषणविरचितः

भक्तिरत्नाकरः – महापुरुषशङ्करदेवविरचितः

क्र.सं.	निर्धारितपाठ्यविषयः	क्रेडिट	अङ्काः
1	भारतीयदर्शने भक्तिदर्शनस्य पृष्ठभूमिः वैशिष्ट्यं परम्परा च	1	25
2	वेदान्तस्यमन्तके प्रमाणप्रकरणम्	1	25
3	ईश्वर-जीव-प्रकृति-कर्म-कालविचारः	1	25
4	महापुरुषशङ्करदेवस्य भक्तितत्त्वविवेचनम्	1	25

सहायकग्रन्थाः -

1. वेदान्तस्यमन्तकः- आचार्यबलदेवविद्याभूषणः, जीवा इन्ट्र्युट, बृन्दावना।
2. भक्तिरत्नाकरः - महापुरुषशङ्करदेवः।
3. वेदान्तस्यमन्तकः- डा. हरप्रियादाशः, श्रीजगदानन्ददासः, श्रीराधाकान्तमठः, श्रीश्रीगौरगम्भीरा, पुरी।
4. भारतीय दर्शन - बलदेव उपाध्याय, शारदा मन्दिर।
5. नारदभक्तिसूत्रम्- गीताप्रेस, गोरखपुर।

अष्टमषाण्मासिकः

विंशतितमं पत्रम्
UGSDDIS 803

लघुशोधप्रबन्धः

क्रेडिट – 12

अङ्काः – 180

(शोधसहितसर्वदर्शनशास्त्री (प्रतिष्ठा)/B.A(Hons) छात्राणां कृते)

अधिगमोद्देश्यानि –

- छात्रेभ्यो स्वस्य रुचिक्षेत्रस्य परिज्ञानम्।
- अध्ययनस्य अन्वेषणस्य च क्षेत्रविस्तारः।
- ज्ञान-उत्पादन-प्रक्रियायाः अनुभवं करिष्यन्ति।
- छात्राणां स्वस्य सूचनासङ्ग्रहस्य बौद्धिकतर्ककौशलस्य विकासः।

अधिगमपरिणामाः –

- छात्राः दर्शनपरम्परायाः ज्ञाने समर्थाः भविष्यन्ति।
- अध्ययनक्षेत्रस्य विस्तारः भविष्यति।
- छात्राः तुलनात्मकमध्ययनं कर्तुं समर्थाः भविष्यन्ति।

क्र.सं.	निर्धारितपाठ्यविषयः	क्रेडिट	अङ्काः
1	लघुशोधप्रबन्धः	12	180
2	वाक्परीक्षा	-	20

सहायकग्रन्थाः –

1. संस्कृतशोधप्रविधिः - डॉ. सत्यनारायणआचार्य, राष्ट्रियसंस्कृतविद्यापीठम्, तिरुपतिः।
2. संस्कृतशोधप्रविधिः - प्रो. प्रभुनाथ द्विवेदी, शारदा संस्कृत संस्थान, वाराणसी।
3. शोधप्रविधि एवं पाण्डुलिपिविज्ञान - डॉ. अभिराजराजेन्द्र मिश्र,
4. शोधप्रविधिः – प्रो. देवेन्द्रनाथ पाण्डेय
5. अनुसन्धानस्य प्रविधि- प्रक्रिया – डॉ. नगेन्द्र, राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थानम्, नवदेहली
6. संस्कृतशोधपारिजात – सत्यव्रत वर्मा
7. शोध प्रविधि – डॉ. विनयमोहन शर्मा, नेशनल पब्लिशिंग हाउस, दिल्ली

अष्टमषाणमासिकः

एकविंशतितमं पत्रम्

UGSDDIS 803

प्रायोगिकयोगः

क्रेडिट – 12

अङ्काः – 180

(शोधरहितसर्वदर्शनशास्त्री (प्रतिष्ठा)/B.A(Hons) छात्राणां कृते)

अधिगमोद्देश्यानि –

- छात्रेभ्यो योगस्य प्रायोगिकस्वरूपस्य परिज्ञानम्।
- हठयोगस्य विषयस्य परिज्ञानम्।
- छात्राणां योगज्ञानद्वारा शारीरिक-मानसिक-बौद्धिकदृष्ट्या व्यक्तित्वविकासः।

अधिगमपरिणामाः –

- छात्राः योगशास्त्रस्य प्रायोगिकज्ञानं प्राप्स्यन्ति।
- मानसिकशक्तिं प्राप्स्यन्ति।
- छात्राः बौद्धिकदृष्ट्या सबलं भूत्वा तुलनात्मकमध्ययने समर्थाः भविष्यन्ति।

पाठ्यग्रन्थः – हठप्रदीपिका

क्र.सं.	निर्धारितपाठ्यविषयः	क्रेडिट	अङ्काः
1	हठप्रदीपिका - प्रथमोपदेशः	1	25
2	हठप्रदीपिका - द्वितीयोपदेशः	1	25
3	हठप्रदीपिका - तृतीयोपदेशः	1	25
4	हठप्रदीपिका - चतुर्थोपदेशः	1	25

सहायकग्रन्थाः –

1. हठप्रदीपिका

अष्टमषाण्मासिकः

द्वाविंशतितमं पत्रम्

UGSDDIS 804

प्रामाण्यविचारः – 2

क्रेडिट – 4

अङ्काः – 60

(शोधरहितसर्वदर्शनशास्त्री (प्रतिष्ठा)/B.A(Hons) छात्राणां कृते)

अधिगमोद्देश्यानि –

- भारतीयदर्शने प्रामाण्यवादस्य विशिष्टज्ञानम्।
- अवैदिकदर्शने प्रामाण्यवादविधेः परिज्ञानम्।
- प्रामाण्यवादाधारिततुलनात्मकमध्ययने दक्षतानिर्माणम्।

अधिगमपरिणामाः –

- छात्राः वेदान्तदर्शनस्य प्रामाण्यवादे कुशलाः भविष्यन्ति।
- छात्राः बौद्धदर्शनदर्शनविषयकप्रामाण्यवादे दक्षाः भविष्यन्ति।
- छात्राः जैनदर्शनसहित-अन्यदर्शनानां प्रामाण्यज्ञाने निपुणाः भविष्यन्ति।

क्र.सं.	निर्धारितपाठ्यविषयः	क्रेडिट	अङ्काः
1	वेदान्तदर्शनस्य प्रामाण्यवादः	1	25
2	बौद्धदर्शनस्य प्रामाण्यवादः	1	25
3	जैनदर्शनस्य प्रामाण्यवादः	1	25
4	इतरदर्शनेषु प्रामाण्यवादः	1	25

सहायकग्रन्थाः –

1. सर्वदर्शनसंग्रहः, प्रो. उमाशंकरशर्मा 'ऋषि', चौखम्बा विद्या भवन, वाराणसी
2. सर्वदर्शनसंग्रहः, वासुदेव शास्त्री अभयंकर, भारतीय कला प्रकाशन, दिल्ली
3. भारतीय दर्शन - बलदेव उपाध्याय, शारदा मन्दिर, वाराणसी।
4. भारतीय दर्शन आलोचन और अनुशीलन – चन्द्रधर शर्मा, मोतीलाल बनारसी दास,
5. दर्शनशास्त्रस्येतिहासः – डा. शशिबाला गौडः, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी।
6. दर्शन की रूपरेखा – प्रो. हरेन्द्र प्रसाद सिन्हा, मोतीलाल बनारसी दास, वाराणसी।

अष्टमषाण्मासिकः

त्रयोविंशतितमं पत्रम्

UGSECRM 805

तत्त्वमीमांसा

क्रेडिट – 4

अङ्काः – 60

(शोधरहितसर्वदर्शनशास्त्री (प्रतिष्ठा)/B.A(Hons) छात्राणां कृते)

अधिगमोद्देश्यानि –

- भारतीयदर्शने न्याय-वैशेषिकदर्शनयोः तत्त्वमीमांसायाः विशिष्टज्ञानम्।
- सांख्य-योगदर्शनयोः तत्त्वमीमांसायाः परिज्ञानम्।
- वेदान्तदर्शनस्य तत्त्वमीमांसाविषयकविशिष्टज्ञानम्।
- अवैदिकदर्शनानां तत्त्वमीमांसायाः परिज्ञानम्।
- तत्त्वमीमांसाधारिततुलनात्मकमध्ययने दक्षतानिर्माणम्।

अधिगमपरिणामाः –

- छात्राः न्याय-वैशेषिकदर्शनयोः तत्त्वमीमांसाज्ञाने निपुणाः भविष्यन्ति।
- सांख्य-योगदर्शनयोः तत्त्वमीमांसाविषये कुशलाः भविष्यन्ति।
- छात्राः वेदान्तदर्शनस्य तत्त्वमीमांसाज्ञाने कुशलाः भविष्यन्ति।
- छात्राः चार्वाक-जैन-बौद्धदर्शनविषयकतत्त्वमीमांसाज्ञाने दक्षाः भविष्यन्ति।

क्र.सं.	निर्धारितपाठ्यविषयः	क्रेडिट	अङ्काः
1	न्याय-वैशेषिकदर्शनयोः तत्त्वमीमांसा	1	25
2	सांख्य-योगदर्शनयोः तत्त्वमीमांसा	1	25
3	वेदान्तदर्शनस्य तत्त्वमीमांसा	1	25
4	चार्वाक-जैन-बौद्धदर्शनानां तत्त्वमीमांसा	1	25

सहायकग्रन्थाः –

1. सर्वदर्शनसंग्रहः, प्रो. उमाशंकरशर्मा 'ऋषि', चौखम्बा विद्या भवन, वाराणसी
2. सर्वदर्शनसंग्रहः, वासुदेव शास्त्री अभयंकर, भारतीय कला प्रकाशन, दिल्ली
3. भारतीय दर्शन - बलदेव उपाध्याय, शारदा मन्दिर, वाराणसी।
4. भारतीय दर्शन आलोचन और अनुशीलन – चन्द्रधर शर्मा, मोतीलाल बनारसी दास,
5. दर्शनशास्त्रस्येतिहासः – डा. शशिबाला गौडः, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी।
6. दर्शन की रूपरेखा – प्रो. हरेन्द्र प्रसाद सिन्हा, मोतीलाल बनारसी दास, वाराणसी।

अष्टमषाण्मासिकः

UGSDSE 806

प्रायोगिकयोगः

क्रेडिट – 4

अङ्काः – 60

(शोधरहितसर्वदर्शनशास्त्री (प्रतिष्ठा)/B.A(Hons) छात्राणां कृते)

अधिगमोद्देश्यानि –

- छात्रेभ्यो योगस्य प्रायोगिकस्वरूपस्य परिज्ञानम्।
- हठयोगस्य विषयस्य परिज्ञानम्।
- छात्राणां योगज्ञानद्वारा शारीरिक-मानसिक-बौद्धिकदृष्ट्या व्यक्तित्वविकासः।

अधिगमपरिणामाः –

- छात्राः योगशास्त्रस्य प्रायोगिकज्ञानं प्राप्स्यन्ति।
- मानसिकशक्तिं प्राप्स्यन्ति।
- छात्राः बौद्धिकदृष्ट्या सबलं भूत्वा तुलनात्मकमध्ययने समर्थाः भविष्यन्ति।

पाठ्यग्रन्थः – हठप्रदीपिका

क्र.सं.	निर्धारितपाठ्यविषयः	क्रेडिट	अङ्काः
1	हठप्रदीपिका - प्रथमोपदेशः	1	25
2	हठप्रदीपिका - द्वितीयोपदेशः	1	25
3	हठप्रदीपिका - तृतीयोपदेशः	1	25
4	हठप्रदीपिका - चतुर्थोपदेशः	1	25

सहायकग्रन्थाः –

1. हठप्रदीपिका

Lopamudra Goswami.

S.D. Goswami-